ANDRE DE ZONDERLING

DOOR

CHARLES KRIENEN

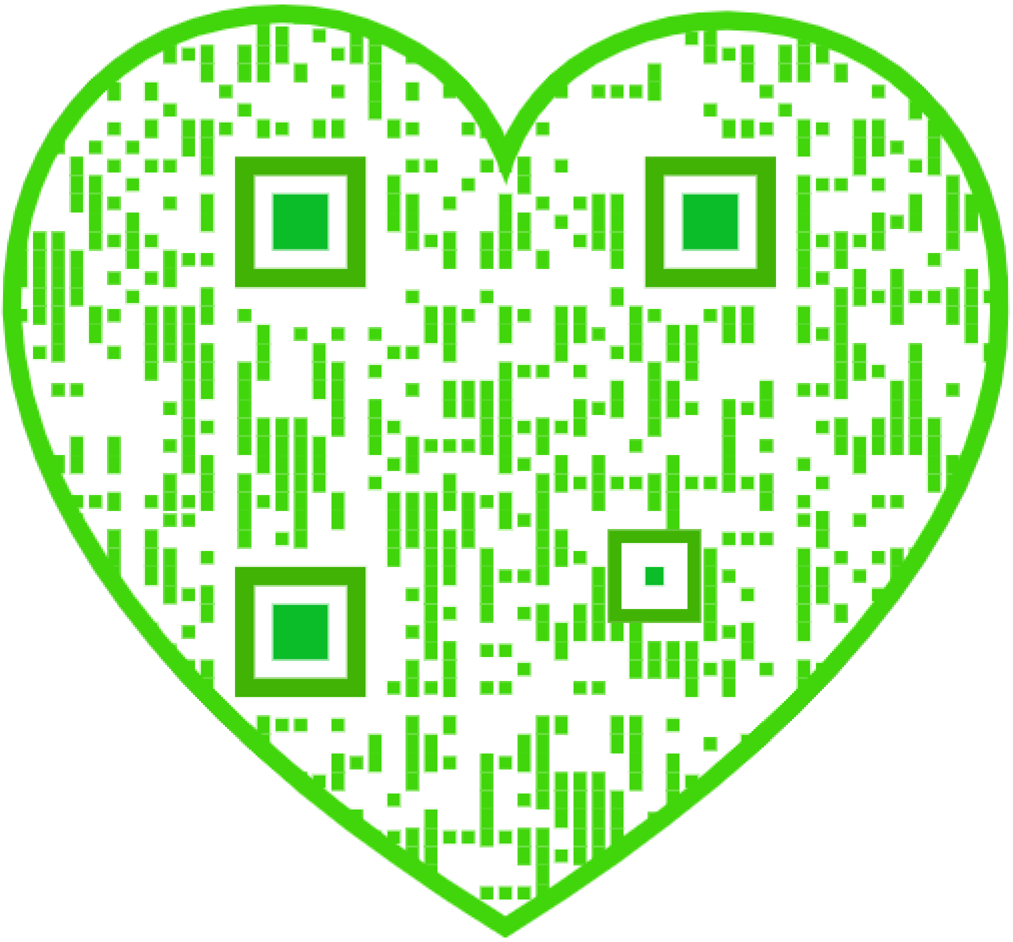

IC-0

KRIENEN, Ch.
André de zonderling. 1933.

84-42

INFORMATIECENTRUM

Niet uitleenbaar

Oorspronkelijk jaar van
uitgave 1933.

ANDRE, DE ZONDERLING.

IC-0
kru

ANDRE DE ZONDERLING

OORSPRONKELIJK JONGENSBOEK

MET 4 PLATEN

DOOR

CHARLES KRIENEN

N.V. Boekhandel en Uitgevers-Mij. v/h.
W. P. VAN STOCKUM & ZOON
Vijverdam (Buitenhof 36) — 1933 — Den Haag

BIBLIOTHEEK EN LEESZALEN
DER GEMEENTE ROTTERDAM

p853202516
B1000 818 037 5
Informatiecentrum Jeugdlectuur

INLEIDING

Ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan onzer zaak is het ons een voorrecht het 60e boek van den bekenden schrijver van jongensboeken te kunnen en te mogen uitgeven.

N.V. Boekh. en U. M. v/h W. P. v. Stockum & Zn.

VOORWOORD

Met een persoonlijke herinnering begin ik deze aankondiging.

Het is meer dan dertig jaar geleden. Ik was een jaar of twaalf; ik had de een of andere kwajongensstreek uitgehaald, ik weet niet meer wat. Maar ik weet nog wel, dat mijn strenge vader er een reusachtige scène over maakte en dat mijn lieve, toegeeflijke moeder alles deed wat ze kon om mijn wanbedrijf te verontschuldigen. Ik-zelf maakte, als gevoelig en weekhartig kind, een eigenaardigen crisis door, en in die dagen kreeg ik uit de schoolbibliotheek een boek, dat een diepen indruk op me maakte. Voor in dat boek stond gedrukt: „Moeder, dit boek heb ik geschreven uit liefde voor U". De psychische toestand, waarin ik toentertijd verkeerde, herinner ik me nog heel goed, en evenzeer den inhoud van

het kinderboek, dat op mijn ontvankelijk jongensgemoed een diepen indruk maakte. Dat boek was „Kees Lovers"; het was mijn eerste kennismaking met het werk van Charles Krienen.

Meer dan dertig jaar zijn sedert voorbijgegaan. Ik heb Krienen persoonlijk leeren kennen en ik ben zijn vriend geworden. Ik heb veel boeken van hem gelezen; sommige als kind, andere toen ik zelf al geroepen was, kinderen te geven, wat hun toekwam. Als volwassene begreep ik, dat mijn jeugdliefde me niet bedrogen had. Krienen houdt van kinderen en hij heeft begrip van het kinderleven; de natuurlijke, eenvoudige toon van zijn boeken verklaart zijn populariteit. De kinderen begrijpen en vertrouwen hem, zooals ze een ouderen vriend begrijpen en vertrouwen; wat wil men eigenlijk meer. . . .

„André de Zonderling" is Krienen z'n zestigste boek en de schrijver hoopt in den loop van 1933 z'n zestigsten verjaardag te vieren. Een dubbel jubileum dus. Met vreugde grijp ik de gelegenheid bij de vlecht, om van mijn waardeering voor het werk van dezen vitalen schrijver te getuigen. Zestig boeken. . . . neen, critische lezer, begin niet met ze op te tellen! Gij zoudt ze niet vinden. Want Krienen heeft ze niet alle onder zijn eigen naam geschreven. Ik wil niet uit de school klappen, maar één van zijn pseudoniemen mag ik U hier niet onthouden. Krienen heeft ook meisjesboeken geschreven, en hij deed het zoo

natuurlijk, dat niemand „Suze Brinkgreve" zou identificeeren met Charles Krienen. . . . Een der leidende dagbladen schreef over „Annie en Doortje", het eerste boek, dat van „Suze Brinkgreve" verscheen: „Er zit naar ons oordeel een bijzondere opvoedende kracht in dit boek, omdat de vorm, lotgevallen en avonturen, zoo gretig de dieper liggende idealen doen opnemen."

Deze zin is eigenlijk van toepassing op alle boeken van Krienen. Hij is geen zwaarwichtige paedagoog, maar het opvoedende element is in zijn boeken van een niet te onderschatten beteekenis. Vooral omdat het zoo eenvoudig en kunsteloos op den voorgrond wordt gebracht. Krienen put zich niet uit in overmaat van onwaarschijnlijke avonturen, waarmee zooveel schrijvers van kinderboeken hun werkelijke of aangewaaide talenten forceeren. Hij houdt zich aan het achterhaalbare en dat dit door de jeugd van dezen tijd ook nog wel wordt gewaardeerd, bewijzen de talrijke herdrukken van zijn boeken.

Wie zestig boeken schrijft, kan geen zestig meesterwerken leveren. Bij de boeken van Krienen zijn goede en minder goede. „André de Zonderling" heb ik gelezen en het lijkt me een van zijn goede. Ik wensch er den schrijver succes mee. Hij is inmiddels begonnen aan zijn tweede zestigtal; wie de onverwoestbare levenskracht van Krienen kent, zal er niet aan twijfelen, dat hij het halen zal ook.

HERMAN MIDDENDORP.

HOOFDSTUK I

André wordt uitbesteed. Een middagdutje in de regenton. Een benauwde haan en een dito kip. Een drama, dat André hevig ontroert.

Voor de woning, die aan de breede beukenlaan was gelegen, stond op dien Junimorgen een lijkwagen. In het zwart gekleede mannen en vrouwen gingen in en uit door de open buitendeur. Een jongentje van twee jaar kwam naar buiten geloopen. André was zijn naam. Dien wagen vond hij zoo mooi, dat hij in de handjes klapte en juichte: „Mooie wagen, mooie wagen."

„Stil André, en blijf binnen".

In de donkere gang verschool het ventje zich achter den rug van een buurman en pruilde, omdat hij was weggejaagd van dien mooien wagen.

Timmerman Van Vucht werd begraven; zijn vrouw en kind bleven onverzorgd achter, en moeder Van Vucht moest nu alleen de huishuur en het eten en nog zooveel meer voor zich en haar kind verdienen. Daarom ging zij voortaan iederen dag uit werken en besteedde André uit. Eén dag in de week was hij bij vrouw Doolaars, één dag bij vrouw Vroom, om de overige vier werkdagen door te brengen in het huis van buurvrouw Welkers. „Dat gezin ligt nu heelemaal uit elkaar",

Maar toen hij enkele minuten later terug kwam met de pannekoekspan, die achter hem aansleepte . . . .

zeiden sommigen op het dorp, „vrouw Van Vucht had heel anders moeten handelen." Maar wat vrouw Van Vucht dan wel had moeten doen, zouden ze zelf niet hebben kunnen zeggen. Al spoedig was de jongen het liefst bij buurvrouw Welkers, omdat ze dikwijls pannekoeken met spek voor hem bakte. „Wat eet ik?" vroeg André op een morgen, toen het tegen etenstijd liep en hij vrouw Welkers voor het fornuis zag staan.

„Boontjes André, heerlijke boontjes."

„Neen, ik wil pannekoek," besliste hij.

„Vandaag niet, kleine baas, op 't laatst van de week misschien."

Het werd een ware woordenstrijd tusschen den kleinen baas en de groote vrouw, die inzag, dat ze hem toch niet in alles zijn zin mocht geven.

„Zanik nu maar niet langer," zei ze tenslotte, gemelijk geworden door zijn vasthoudendheid, „ik bak vandaag geen pannekoek."

André droop af. Maar toen hij enkele minuten later terugkwam met de pannekoekspan, die achter hem aansleepte, en met zijn groote, blauwe oogen de vrouw smeekend aankeek en vroeg: „Toe maar tante, bak nou voor ik een pannekoek," toen had hij ineens den veldslag tegen die groote vrouw gewonnen.

Ze pakte hem op, gaf hem een zoen, dat het klapte, kreeg tranen in de oogen, greep de beslagpot en het meel en de melkkan en ging aan het roeren.

André danste toen overgelukkig de kamer uit, omdat hij zijn zin had gekregen.

De reden waarom de buurvrouwen met moeder Van Vucht waren overeengekomen, dat André van de zes werkdagen er vier bij tante Welkers zou doorbrengen, was gelegen in de omstandigheid, dat de laatste geen kinderen had, terwijl vrouw Doolaars en vrouw Vroom respectievelijk met vijf en zes kinderen gezegend waren.

André's voorkeur voor pannekoek had dus op het gemeenschappelijk besluit der vrouwen geen invloed uitgeoefend. Last had vrouw Welkers in 't geheel niet van hem. Hij was, zooals ik reeds gezegd heb, een gezond kind, en in 't geheel geen lekkerbek, al had hij dan ook een bijzondere voorliefde voor pannekoek. In de middaguren deed hij, evenals andere kleine kinderen, zijn middagslaapje. Hieraan hoefde tante hem nooit te herinneren. Als hij voelde slaap te krijgen, ging hij ergens liggen en sliep. Nu eens was het bleekveld achter zijn woning de bedstede, dan weer de kleine, donkere deel in het achterhuis. Hij sliep, waar hij zich neerlegde, maar bij voorkeur op donkere plaatsen. Deze voorliefde was stellig het gevolg van de omstandigheid, dat zijn moeder nooit een lichtje op de slaapkamer had laten branden.

„Kinderen moeten niet bang zijn voor de duisternis, en derhalve vroeg er aan wennen in het donker te slapen," had zijn moeder vastgesteld.

Maar eens toen tante in het late middaguur alle donkere plekken en hoeken om en in het huis vergeefs had afgezocht, sloeg haar de angst om het hart. Waar was André? Nergens vond ze

den slapende. Een vreeselijk voorgevoel dreef haar naar het riviertje, dat een eindweegs achter den tuin stroomde. Kon hij zich onder een der donkere wilgen op den oever hebben neergelegd en in den slaap weg zijn gegleden in de diepte? Zij vond geen spoor van den kleinen André en liep bevend van angst, niet wetende waar nog te moeten zoeken, naar huis terug.

„André, André!" schreeuwde ze, zinneloos van angst, terwijl haar oogen heel den omtrek als in zich opnamen. Ze was bij 't achterhuis en eensklaps bleef ze als versteend staan. Het was haar als stond haar hart stil. Uit de droge, op den grond liggende regenton kroop de kleine, uitgeslapen zwerver, ging overeind staan, wreef zich de oogen uit, zag zijn tante, liep op haar toe en deelde haar haastig mee, dat hij zoo'n honger had van den slaap.

Wat helpt het of zoo'n groote vrouw aan zoo'n klein kind van haar angst vertelt? Dit deed vrouw Welkers dan ook niet. Ze pakte hem op, kuste hem en zette de regenton overeind. Daarna smeerde ze drie heerlijke boterhammen voor hem.

Tweemaal daags mocht hij den haan en het achttal kippen voeren, die in de ren liepen achter het huis. Dit was voor André een geliefde bezigheid, die elken dag in bekoring toenam, wijl èn haan èn kippen steeds meer met hem vertrouwd werden. In den aanvang, als hij het deurtje opende, stoven ze luid tokkend weg in de hoeken van het hok of vlogen angstig op tegen het gaas

van de ren. Allengs verdween hun vrees geheel; na een tijd stonden ze op zoo'n vertrouwelijken voet met hun weldoener, dat ze zonder schroom de korrels graan of de kruimels brood wegpikten van zijn hand. Op een middag, dat hij hen weer ging voeren, had hij een plannetje bedacht. Hij had een touwtje opgescharreld, eerst den haan naar zich toegelokt, het eene touweinde om diens poot gebonden om daarna een dikke kip hetzelfde lot te doen ondergaan, door het andere touweinde om haar poot vast te maken.

Toen trok hij de beide aan elkaar gebonden dieren de ren uit en sloot de deur.

Hooren en zien verging op het kleine erf.

De haan, die sterker was, trok de luid tokkelende kip met zich mee, die de komiekste grimassen maakte, telkens omver viel, weer opkrabbelde en den grooten haan volgde op diens onvrijwilligen tocht om de ren en over het erf.

André schreeuwde van pret om die waggelende en telkens omverrollende kip en lachte tranen om den haan, die zeker die hinderlijke kip verwenschte, omdat hij haar bij herhaling in den kop beet. Al doller sprong de haan heen en weer en de kip maakte al schreeuwende en tokkelende de potsierlijkste buitelingen.

De luide vreugdekreten en het lawaai van kip en haan hadden tante's opmerkzaamheid getrokken. Ze kwam naar buiten geloopen en overzag met één oogopslag het schouwspel. En tante moest of ze wilde of niet wel meelachen. Toch greep ze haan en kip beet, bracht beide terug

naar de ren en knoopte vlug het touw los.

Toen ging zij voor André staan, bewoog bestraffend en waarschuwend den wijsvinger van haar rechterhand vlak voor zijn gezicht en zei: „O mannetje, nou wil die kip nooit meer een ei voor je leggen, nooit meer."

„Maar de andere kippen doen het wel, is niet, tante?" Ja daar kon tante niets tegen inbrengen. Ze zei alleen, dat André het niet meer doen mocht, omdat hij de beesten zeer had gedaan.

En meer kon tante niet zeggen.

In vrouw Doolaars huis had André een vriend, aan wien hij spoedig met banden van innige vriendschap verknocht was. Die vriend was Kazan, de hond. De zwarte Kazan, zwart als een raaf, was groot en sterk, maar een lobbes van goedheid. De kleine jongen klauterde op zijn rug en Kazan stapte met zijn jongen ruiter om het huis of een eind den weg op dorpwaarts. Naar andere honden keek hij niet om, als was hij zijn meerderheid in voornaamheid en kracht bewust. Ja, Kazan was inderdaad een voorname hond. Hij liep nooit, zooals de andere straathonden weg van huis, blafte nooit een voorbijganger aan en schonk anderen honden niet de minste aandacht. Kazan was werkelijk een voorname hond, al woonde hij bij eenvoudige menschen.

Op een dag gebeurde er iets vreeselijks.

André was met hem een eind de laan opgewandeld.

Kalm stapte de groote Kazan naast zijn kleinen baas voort. Plotseling kwam uit een der

huizen een klein hondje luid keffende aangeloopen en regelrecht op Kazan af. Deze liep plechtig door en verwaardigde het keffende ding met geen blik.

Het beestje sprong, steeds maar geluiden uitstootende, stellig om de aandacht van Kazan te trekken, om dezen heen.

Rustig liep de groote hond door.

Het keffertje, blijkbaar hierdoor geërgerd, dreef de vrijpostigheid zoover, dat hij Kazan een nijdigen knauw in diens been gaf.

Dit was te erg voor Kazan. Hij sperde zijn ontzaglijken muil open, sloeg de kaken om den dunnen nek van zijn aanvaller, en beet dezen met één hap de keel af. Toen slingerde zijn reuzenkop het doode dier weg tot de overzijde der straat. Dit drama was in een oogwenk afgespeeld en de kleine André had het natuurlijk niet kunnen verhinderen. Maar hij werd met ontzetting en medelijden vervuld en liep luid schreeuwend en schreiend naar huis terug, door Kazan gevolgd.

Het duurde heel lang voor vrouw Doolaars hem tot kalmte had gebracht. Hij had een heel onrustigen nacht en droomde angstige droomen, die hem telkens deden opschrikken, en hij ijlde in den slaap.

Dit was de eerste nacht in zijn leven, dat zijn moeder bij hem waakte.

Op bevel van den burgemeester van het dorp moest Kazan voortaan aan den ketting worden vastgelegd.

Dit maakte de eertijds goedige Kazan korzelig

en grommerig, en hij bromde zelfs tegen André, als deze hem naderde. De kleine jongen had zijn vriend voorgoed verloren en daar dacht hij heel lang nog over na.

Toen hij vier jaar was, ging hij naar de bewaarschool.

HOOFDSTUK II

André hoort de schooljuffrouw de krijgsartikelen opzeggen; zijn eerste teekening bezorgt hem straf. 's Middags steekt hij zijn vinger op en deserteert. Vrouw Welkers is woedend op den smid.

De bewaarschool stond aan de laan, een viertal minuten van André's huis. Ze bestond uit twee ruime lokalen, die ook bestemd waren voor lezingen en vergaderingen en de dorpsche Zangvereeniging „De Liedertafel" geheeten, hield er haar wekelijksche oefeningen.

André wist wel van het bestaan van die school af, omdat kinderen uit de buurt, die hij kende, er dagelijks naar toe stapten. Henkie en Mientje van vrouw Doolaars, Jantje en Wimpie van vrouw Vroom en nog anderen. André's moeder bracht hem den eersten morgen naar de school toe, niet, omdat haar zoon zelf den weg niet kon vinden, maar het was aardiger voor de juffrouw.

Vrouw Welkers stond voor de deur en riep hem toe: „Dag André'tje, dag, m'n jongen, zul je goed oppassen en goed leeren?"

Zijn moeder antwoordde voor hem: „Ja, buurvrouw, dat zal hij wel."

En toen liepen zij verder.

Tien minuten later zat hij voor het eerst van zijn leven in een bank naast een jongen, die

achter in de dorpsstraat woonde en dien hij niet kende.

De juffrouw voor de klas had heel wat te vertellen. Wat ze meedeelde was zooveel als de krijgsartikelen voor den soldaat: de kinderen moesten altijd op tijd ter schole zijn met goed gewasschen gezichten en reine handen, de zakdoek mochten zij niet vergeten; steeds moesten zij in de klas op hun teentjes loopen; met twee woorden spreken: neen juffrouw, ja juffrouw; tijdens de lessen mochten zij niet met elkander praten, op de speelplaats niet schreeuwen en vooral niet vechten.

André, hoe klein hij ook was, vroeg zich af, wat hij dan wel mocht doen. O ja, één ding mocht hij doen: hij mocht den vinger opsteken, dan wist de juffrouw wel, wat hij wenschte. Toen de juffrouw, die van den ouden stempel was, — ze naderde in leeftijd de zestig, — aan de leerlingen haar krijgs- of beter haar schoolartikelen had opgezegd, gaf ze den kinderen een lei en een griffel en zei, dat ze wat mochten teekenen.

Daar zat nu André met een griffel in de hand en de lei voor zich.

Hij kon wel teekenen; bij moeder thuis en ook bij tante Welkers had hij heel vaak met potlood op papier dingetjes gemaakt: boompjes, dieren en poppetjes. De laatste teekende hij het liefst.

En nu ook teekende hij een poppetje, propdik, net als de juffrouw. Hij kreeg zelf schik in zijn werk. Aandachtig keek hij naar de schooljuffrouw en vond, dat zij precies op zijn poppetje

leek. Alleen had zijn juffrouw geen bril. Deze moest er nog bij. Hoe moest hij dat dekselsche ding op den neus krijgen. Hij keek en keek en in eens had hij het. Hij teekende om de twee witte puntjes, die de oogen waren, twee cirkels, gaf aan den rand van elken cirkel tot achter de ooren een kras — de juffrouw was geteekend. Triomfantelijk tilde hij met beide handen de lei in de hoogte en schreeuwde: „Kijk 's, kijk 's!" De kinderen keken allen naar hem en de lei en de juffrouw schoot op hem toe.

„Wat heb jij geteekend?" vroeg ze scherp.

„Dat ben jij!" riep André.

„O," fluisterden de kinderen, die al geruimen tijd op school waren en de discipline kenden. De juffrouw trok hem de lei uit de handen, kwakte die neer op de bank en trok den deugniet aan een arm naar den hoek, de verblijfplaats van alle boosdoeners. „En daar blijf je nou maar staan en je kijkt niet om, deugniet, of ik zal je," dreigde de juffrouw. Toen tot Mientje Doolaars, die al een jaar op school was en dus gehoorzaam: „Mientje, veeg jij dat leelijke ding op de lei maar gauw uit."

André in den hoek dacht aan het glaasje karnemelk, dat hij iederen morgen van vrouw Welkers kreeg en aan de beschuit met suiker, die er op volgde en kon maar niet begrijpen, wat hij misdaan had en waarom moeder en tante Welkers hem naar de bewaarschool stuurden.

's Middags, 't liep tegen twee uur, zat hij in de bank een matje te vlechten. Hij voelde den slaap

in zijn oogen komen. Kon hij nu zijn middagdutje niet doen, en morgen niet en nooit meer? Dat hield hij niet uit. Hij verzon een list en stak den vinger op.

„Ja, ga jij maar," zei de juffrouw op zijn waarschuwend teeken.

Hij kroop de bank uit en liep heen.

„Op je teenen!" snauwde de juffrouw van den heel ouden stempel.

Hij was in de gang, hij was alleen en vrij en liep, zonder zich te bedenken, de speelplaats over, smeet het hek er van los en holde weg. Zoo vlug zijn kleine beenen zulks vermochten, rende hij de laan over. Twee minuten later lag hij in een hoek van de donkere deel in vrouw Welkers achterhuis in diepen slaap.

De bewaarschool was in rep en roer. Alle kinderen zochten met de juffrouw mee. Geen spoor van den ontvluchte. De juffrouw van den zeer oude stempel liep in doodsangst in het rond. Ten einde raad stuurde ze Mientje Doolaars naar vrouw Welker's huis. Hier moest hij wel wezen.

„André van school weggeloopen, 't is niet mogelijk; hij is zoo'n lieve jongen," verzekerde vrouw Welkers. „En als ie is weggeloopen, dan is er iets gebeurd, dat hem hindert." Ze schudde het hoofd en mompelde: „Dat mensch is ook veel te oud voor dat jonge goed." En zocht het huis af.

Mientje volgde haar op den voet.

Ze vond den slapende, zei geen woord, nam

Mientje aan een hand mee tot voor de buitendeur en zei toen: „Zeg maar aan die juffrouw, dat ie slaapt, dat ik hem niet wakker maak en dat we morgen wel verder zullen zien."

André van Vucht heeft de bewaarschool niet meer bezocht.

's Anderendaags kreeg hij van vrouw Welkers een heel dik schrift en een potlood.

„En nou mag je mij uitteekenen, zooveel je wilt," zei ze.

En dat zei ze, omdat de schooljuffrouw het bij haar voorgoed verkorven had.

Nog langen tijd bleef de herinnering aan dien eersten schooldag bij André levendig en als hij buiten liep en de schooljuffrouw zag aankomen, dacht hij aan den hardhandigen greep om zijn arm en liep voorzichtigheidshalve het huis in.

Naarmate hij ouder werd, werd zijn omgeving hem meer gemeenzaam en zijn dagelijksche tochtjes strekten zich al verder en verder uit. Na eenigen tijd kende hij zoowat alle menschen van het dorp en bracht ongevraagd dan aan dezen dan aan genen een bezoek. Ze mochten den kleinen André, de menschen op het dorp. Dit kwam ook wel door den indruk, dien hij maakte op het eerste gezicht. Hij was voor zijn leeftijd flink en forsch uit de kluiten gewassen en op zijn blozend gezicht stond de eerlijkheid en oprechtheid te lezen.

„Die kun je zoomaar met lepels van zijn gezicht afscheppen," zei de brievengaarder, — dat was zooveel als de directeur van het kleine postkantoor — altijd. Boven en langs zijn hoofd wapperden en dansten zijn blonde krullen, als de vlaggetjes op een gepavoiseerd schip in volle vaart.

Al een paar keeren was hij een eind het groote bosch in geweest, dat lag achter de huizen en tuinen der burgers aan den anderen kant van de laan. Maar dicht bij de rivier achter tante's huis was hij nog nooit geweest. Tante's angst dien middag, dat hij in die rivier verdronken kon zijn, had haar de vreeselijkste verhalen doen verzinnen over de slechtheid en onbetrouwbaarheid van dat water.

Daar leefden leelijke dieren in, die te voorschijn kwamen, als je te dicht den kant naderde en je meesleurden in de diepte. Honderden kinderen hadden door hun slechtheid reeds een gruwelijken dood in dat water gevonden. „Nooit bij de rivier komen, denk er om, André'tje, denk er om."

Met van verbazing en schrik wijd open oogen had André geluisterd en onwrikbaar was zijn voornemen op eerbiedigen afstand te blijven.

Op een middag bracht hij een bezoek aan de smederij van den eenigen dorpssmid. Hier mocht hij graag wezen. Hij tuurde dan in de roode, gele en witte vlammen van het hoog oplaaiende vuur en keek de sterretjes na, die door de smidse vlogen, als de smid en de knecht met zware hamers het gloeiende ijzer beukten. Het ijzer, dat ze dien middag bewerkt hadden, was gereed. De smid legde den hamer neer, deed het schootsvel af, keek André aan en zei: „'k Goa zwemmen, goa'j mee?"

André huiverde, toen hij die vraag hoorde. Hij zou meegaan naar de rivier, die kindertjes verslond?

Met angst in de oogen keek hij den smid aan en vertelde, hoe hij over die booze rivier dacht en wat vrouw Welkers hem verteld had.

De smid lachte.

„Vrouw Welkers is gek, om ow zoo bang te maken. Goa maar gerust met mien mee."

Maar André weigerde hardnekkig. Toen wendde de smid het op een anderen boeg.

„I'j begriept toch wel, kereltjen, dat ze ow niks doen zöllen, as ze mien zien?" Kiek 's noar mien ermen! Now, doar zun ze bang veur, dat begriep i'j toch wel?

Met groot ontzag keek André naar die geweldige armen, die wel mokers leken en zweeg. Hij dacht na, woog de waarschuwing van tante tegenover de aanmoediging van den smid en besloot mee te gaan.

Wat zouden ze tegen den sterken smid kunnen beginnen!

Aan de hand van den smid, om veilig te wezen, liep hij mee naar de rivier.

Voor het eerst van zijn leven stond hij aan haar oever. De waterspiegel was effen en zilverigwit. „Now zie je 't zelf, dat vrouw Welkers ow maor wat wies het gemaakt," moedigde de smid aan. „Trek ow kleeren maor gauw uut. 't Is een aardig ding dat riviertje en heelemaol niet kwaod. Kom veuruut, dan gaon wi'j d'r samen in."

De sterke smid had het gewonnen en een minuut later liep André aan de hand van den zwarten man het water in.

Toen de jongen tot aan zijn schouders in het nat stond, zei de smid: „Kiek, now mo'j zoo doen."

En de smid dook onder.

„Doe dat now ook's", maar hol de mond dicht." André dook.

Hij proestte eenige keeren, toen zijn hoofd weer boven water was, en daarna juichte hij: „Fijn, fijn, o wat is dat fijn!" De smid had schik in den kleinen enthousiast en om zijn eigen triomf.

Nu drukte hij het vlak van zijn rechterhand onder André's kin en gelastte: „Gao now maor liggen, dan zal 'k ow zwemmen leeren."

Door die groote hand gesteund bleef André drijven. „Slao now maor met ow ermen en beenen, dan goa'j veuruut."

Dat deed André en hij ging werkelijk vooruit. Hij schreeuwde van blijdschap zoo hard hij kon: „Ik kan zwemmen! ik kan zwemmen!"

Het was doodstil op het dorp en ver weg klonken zijn woorden, die vrouw Welkers opving, die in haar tuintje aan 't wieden was.

Ze veerde op en luisterde.

„Ik kan zwemmen! ik kan zwemmen!"

Ze hoorde het duidelijk, het was de stem van den kleinen jongen. En ze holde naar de rivier in de richting, vanwaar die zich telkens herhalende vreugdekreten klonken. De plek, waar de smid en André beiden zich zoo kostelijk vermaakten, was ver van vrouw Welkers' huis gelegen en

toen ze er aan kwam, stonden de twee waterhelden weer gekleed op den kant.

„Tante, ik heb gezwommen!” schreeuwde André verrukt. Maar tante kon niet in zijn vreugde deelen, keek den smid woedend aan en zei: „Wat heb je gedaan, smid? Heb je dat kind mee in ’t water getroond? Als je niet zoo’n groote kerel was, sloeg ik je om je ooren.”

„Dat heb ik niet verdiend,” wierp de smid laconiek tegen.

Heftig viel vrouw Welkers uit, dat ’t een schandaal van hem was; dat zij den jongen opzettelijk voor het water bang had gemaakt, om hem voor verdrinken te vrijwaren en dat hij, de smid, ineens en voorgoed alles bedorven had. „Als de jongen van morgen aan den dag af alleen het water inloopt en verdrinkt, dan heb jij dat op je geweten.”

De waarheid van deze woorden kon de smid niet ontkennen.

Daarom zei hij, zich tot André overbuigend, heel ernstig: „Hoor eens André, alleen mag je nooit in het water gaan. Nooit, versta je? Ja, daar heeft vrouw Welkers gelijk aan: Kinderen, die alleen in de rivier gaan, verdrinken zeker. Er moet altijd een groote man bij zijn. Heb je dat goed begrepen?”

„Ja,” antwoordde André en vrouw Welkers knikte goedkeurend tegen den smid.

Toen gingen ze naar huis en André peinsde er over na, wat hij nu van de rivier en de leelijke dieren eigenlijk wel denken moest en kwam tot

de slotsom, dat de smid gelijk moest hebben. Leelijke dieren, die de kindertjes opaten, waren er niet in de rivier.

De smid ging naar zijn werkplaats en hij met vrouw Welkers naar huis.

„Ik zal je maar eens gauw een glas karnemelk inschenken, en een beschuitje smeeren, André. Maar zal je er altijd aan denken: „Nooit alleen naar die leelijke rivier, hoor!”

„De rivier is mooi, tante, er wonen geen leelijke dieren in!”

Tante zei niets, ze deed of ze hem niet gehoord had en zei: Ziezoo, drink nu maar lekker je karnemelk op en eet het beschuitje.”

„Er zijn toch geen leelijke dieren in de rivier, is ’t wel, tante?”

„Je bent een zonderling kind,” antwoordde tante en ze werd weer woedend op den smid.

Smid Zelke bracht op den avond van dezen dag een bezoek aan vrouw Van Vucht. André lag al te bed. Zelke viel met de deur in huis: „Ik heb je zoon vanmiddag de eerste zwemles gegeven, vrouw Van Vucht.”

„Ik weet er van, smid, vrouw Welkers is woedend op je.”

„En nu neem ik hem iederen dag mee het water in.”

„André is geen visch.”

„Maar hij moet zwemmen leeren, omdat het nuttig is, ’t kan hem in zijn leven te pas komen.

„Leer hem zwemmen,” besloot vrouw Van Vucht.

Voor de smid heenging, moest hij nog even in 't bed van André kijken.

„'t Is een schat van een jongen, vrouw Van Vucht."

„Goeienavond, smid."

Iederen dag kreeg André zwemles volgens des smids eigen methode. Hij had een dikken bos rietstengels met twee touwtjes te zamen gebonden en legde er André op de borst bovenop, zoodat kind en rietbos bleven drijven.

„Zie, en nou doe je zóó met je armen en beenen."

De smid deed het voor en André deed het hem na.

En ze zwommen naast elkander de rivier over.

Na enkele weken zwom André als een waterrat en als ze daar zoo naast elkander zwommen, de groote, zwarte smid en de kleine, blanke jongen, stonden er altijd veel menschen op de brug om naar hen te kijken.

Toen het winter was geworden, woonden moeder Van Vucht en André in de smidswoning.

De smid was zijn tweede vader geworden.

HOOFDSTUK III

André maakt zijn eersten vijand. Waarom hij zijn lei op Arie's hoofd stuk slaat en de hulp inroept van vrouw Welkers.

Kazan was gestorven. André, die iederen dag een kort of lang bezoek aan vrouw Doolaars bracht, stond bij het hok, waarvoor de doode Kazan lag,

„Hij is doodgegaan van heimwee naar zijn vrijheid," zei tante Welkers, toen hij deze naar de oorzaak van Kazans dood vroeg.

„Wat is heimwee, tante?"

„Ja, wat zal ik je zeggen, André, Kazan wou z'n vrijheid terug hebben, hij wou weer vrij rondloopen met jou. Hij wou je weer op z'n rug meedragen."

De jongen dacht aan den haan en de kippen, die ook opgesloten waren en vroeg: „Kan een haan geen heimwee hebben en kippen ook niet, tante?"

Met de opmerking, dat zij domme beesten zijn, maakte tante Welkers zich van deze lastige vraag af. Het lag in André's aard om lang na te denken over iets, dat hem geleerd was of dat hij uit eigen ervaring had leeren kennen. Als hij op de weiden aan de overzijde van de rivier

de koeien zag, besliste hij, dat zij geen heimwee kenden, omdat ze vrij konden rondloopen.

Op een dag liep hij in de dorpsstraat, dat was de lange straat over de brug. Laag tegen den muur van het huis van kleermaker Banning hing een vogelkooitje met een vinkje er in. Dat vinkje had ineens zijn gansche aandacht. Hij zag, hoe het vinkje rusteloos sprong van het stokje op den bodem en van den bodem tegen de tralies. En het piepte of het angstig was of pijn had. André dacht aan Kazan. Als deze maar vrij had mogen rondloopen, had tante Welkers gezegd, zou hij niet dood zijn gegaan. André wist, wat hij doen moest. Hij strekte een arm uit, ging op zijn teenen staan en opende het deurtje. Even schrikte het vinkje, omdat de scharniertjes zoo krasten en vloog tegen de tegenover het deurtje gespannen tralies op. Doch, toen het de opening zag, die het de vrijheid beloofde, vloog het met een blij: „piep, piep-piep" de lucht in. Het diertje cirkelde een paar keeren op huizenhoogte boven André's hoofd, om dan weg te schieten in de richting van het bosch.

André oogde het vinkje na en er was blijdschap in zijn hart. Helaas, zijn blijdschap zou van korten duur zijn. De kleermaker, die uit de verte al gezien had, wat er was gebeurd, vloog op hem toe, greep hem in den kraag en schreeuwde hem toe: „Wat heb jij gedaan! Mirakel, die je bent! De deur opengezet! M'n vink weg!"

Met zijn groote oogen keek André den kleermaker aan.

„'t Vinkje had heimwee."

„Wat zeg je me nu! Hoe kom jij, kleine snotneus, aan die stadhuiswoorden! Als je niet zoo'n klein mirakel was, sloeg ik je . . . . ."

De kleermaker hief de hand dreigend op, maar hij sloeg niet op het kleine mirakel, omdat hij aan den sterken smid dacht, André's vader.

André had zijn eersten vijand gemaakt.

Dien avond op het plein voor de dorpsherberg, gaf de kleermaker aan een paar omstanders als zijn meening te kennen, dat er van dien jongen niets terecht zou komen, omdat ze hem allemaal verwenden: zijn moeder, zijn tweede vader, vrouw Welkers, kortom, het halve dorp.

„Als ik naar m'n gemoed te werk was gegaan, had ik 'm een rammeling gegeven van wat ben je me. Maar . . . ." En eensklaps zweeg de kleermaker, want daar ginds in de verte zag hij den smid aankomen.

„Kom mee de herberg in, ik tracteer."

Dit was het verstandigste, wat de kleermaker kon voorstellen.

„Wat zal het vinkje blij zijn," zei André tot vader en moeder, toen hij zich dien avond uitkleedde en aan het diertje dacht. Moeder vond het noodig nog een keer te herhalen, wat ze dien middag al gezegd had.

„Ja, dat vinkje zal wel blij zijn, maar de kleermaker is het niet. Het diertje was van Banning. Die had hem vrij mogen laten, maar jij niet. Eigenlijk ben je ondeugend geweest."

Zijn vader zei niets. Hij tilde André van den

grond, hief hem op zoo hoog zijn armen reiken konden en zei: „Je bent een groote, ferme jongen, André.”

Toen André naar bed was gegaan, dreigde moeder: „Pas op, als je onzen jongen verwent.”

Maar de groote smid lachte.

Dien nacht had André een beangstigenden droom. Ze hadden hem met nog andere kinderen opgesloten in een groot hok. Niemand kon er uit, want de deur was gesloten. Als wilden sprongen ze door elkander of vlogen tegen de muren op, die niet weken. En ze schreiden en schreeuwden van angst.

Toen hij wakker was, kon hij zich den heelen droom nog goed herinneren. Aan het ontbijt vroeg hij ineens:

„Kunnen menschen ook heimwee hebben?”

Vader legde hem uit, dat dit heel goed kon. Toen dacht André aan de groote school, waarheen hij de volgende week gaan zou, en hij drong zijn herinnering terug naar de bewaarschool met haar ijzeren juffrouw. Maar hij stelde zichzelf gerust met de verzekering te zullen wegloopen, als hij heimwee kreeg.

De kennismaking met juffrouw Van Laren beviel hem echter best. Toen hij en moeder de schoolgang instapten, kwam ze dadelijk aangeloopen, en zei: „Dag André, kom je bij mij in de klas? Dat vind ik aardig. Jij zult wel heel goed kunnen leeren, denk ik. In zwemmen ben je al vele knapper dan de juffrouw.”

André’s gezicht straalde, moeder knikte tegen

de juffrouw en ging heen. Ze wist nu al, dat André in goede handen was.

Naast hem in de bank had de juffrouw een jongen gezet, dien André niet kende. Het was een groot dorp, waarin hij woonde. Behalve de lange dorpsstraat was er de laan, waarop weer vele andere straten uitkwamen. En om het dorp woonden de boeren en daglooners, die hun kinderen ook naar de dorpsschool zonden.

De juffrouw had den kinderen een lei en een griffel gegeven en hun gezegd, dat ze wat mochten teekenen. Naast de rij banken, waarin de nieuwe leerlingen zaten, stond een tweede rij. Hierin zaten de kinderen, die al een jaar school gingen; aan hen moest de juffrouw ook les geven.

Tersluiks had André telkens naar zijn buurjongen gekeken, wiens gezicht vol sproeten zat.

„Hoe kom jij aan die koffiespatjes op je gezicht?”

Ze hadden hem zeker meermalen om die sproeten geplaagd, want de jongen keek André woedend aan, zonder een woord te zeggen. Hij vatte de griffel op en begon ermee op de lei te krassen.

„Wat ga jij teekenen?”

„Dat gaat je niks aan.”

Dit vond André een onplezierig antwoord, maar hij deelde gemoedelijk mee, dat hij de juffrouw uitteekenen zou.

„Dat kun je toch niet,” beweerde de jongen.

„Hoe heet je?” vroeg André, die toch iets naders van zijn buurjongen wilde weten.

„Arie Banning."

Van verbazing legde André de griffel neer.

Banning! Zoo heette ook de kleermaker, de man van het vinkje.

„Is je vader kleermaker?"

„Ja."

„De vink uit je kooi is weg, hè?"

„Ja, een jongen heeft hem weg laten vliegen. Gemeen, hè?"

Daar schrok André van.

„Niks gemeen; 't is gemeen om een dier op te sluiten."

„Weet je wie hem weg heeft laten vliegen?"

„Neen."

„Ik."

Het was nu de beurt aan den jongen om verbaasd te zijn.

„Heb jij hem laten wegvliegen?"

„Ja."

„Weet je wat je bent?"

„Nou?"

„Een gemeene dierenbeul."

André dacht aan Kazan, z'n goede, trouwe Kazan en hij dacht aan het arme vinkje, dat hij uit liefde voor deze de vrijheid had teruggegeven, en nu hoorde hij zich uitschelden voor „gemeene dierenbeul".

Dit eischte wraak en zonder zich te bedenken greep hij met beide handen de lei beet, hief deze hoog op en sloeg haar aan stukken op het hoofd van den kleermakerszoon.

Een algemeen o, o! uit de monden der kin-

deren, gevolgd door een ademlooze stilte.

De juffrouw schoot toe. André vertelde haar met nog van woede trillende stem, waarom hij het gedaan had en keek telkens tersluiks naar den hoek, die wel zijn onmiddellijke verblijfplaats zou worden.

De juffrouw stond voor een lastig geval, maar ze deed, wat iedere verstandige juffrouw in haar plaats gedaan zou hebben. Ze zei, dat Arie die leelijke woorden aan 't adres van André niet had mogen zeggen en deze niet had mogen slaan. Ze zette Nico Worp naast Arie, wees André de ledige plaats aan, door Nico's verhuizing ontstaan en hiermede was het lastige geval afgehandeld. André zat nu naast Louis Knijf.

De jongens van de tweede klas, die een jaar ouder en dus ook een jaar wijzer waren, rangschikten André onder de jeugdige helden.

Met een gevoel van trots stapte André om twaalf uur naar huis. Maar hier wachtte hem een groote telurstelling. Tot heden had hij in de morgenuren hetzij van moeder, hetzij van tante Welkers, steeds een ditje of datje gehad: een glas melk, een beschuitje, een koekje, maar nu hij dezen morgen in letterlijken zin geen natje of droogje had gekregen, leed hij aan een geweldigen honger. Hij verlangde naar één ding: een stevig, geliefd maal. En nu had moeder dien middag witte kool in de pot, die ze in dat Geldersche dorp „kabbes" noemden. Nu lustte André alles, een kieskauwer was hij niet, maar van „kabbes" hield hij niet, heelemaal niet.

Toen hij het deksel van den pot had opgelicht, keek hij teleurgesteld en sip.

Kabbes! Dat vond hij geen maal na zijn eersten, triomfantelijken schoolmorgen.

Zonder aan moeder iets te zeggen, liep hij naar tante Welkers.

„Tante Welkers, wat eet je vanmiddag?"

„Prinsesseboontjes, André."

„Geen pannekoek, tante?"

„Neen, 't is niet alle dagen kermis."

André fronste de wenkbrauwen, dacht na en vond.

„Tante Welkers, ik ga naar huis en als ik thuis ben, kom je bij ons binnenvliegen en dan moet je zeggen: „André, ik heb pannekoeken met spek; kom je meeëten?"

Van deze list, want een list moest het wel wezen, oordeelde vrouw Welkers, begreep ze niets. André legde haar alles uit.

„Maar laat ik je dan vragen om prinsesseboonen te komen eten," stelde ze voor, omdat ze met dien leugen van de pannekoeken met spek haar geweten niet wilde bezwaren. André legde haar uit, dat dan alles op een mislukking moest uitloopen. Zijn moeder had den vasten stelregel: eten, wat de pot schaft. Maar als tante nu van pannekoeken gewaagde, van pannekoeken met spek nog wel, André's lievelingskost, dan kwam de zaak in orde, dan was hij van moeders toestemming verzekerd.

„Ik mag het eigenlijk niet doen, André, maar allo, om jou . . . ."

En André draafde de deur uit.

Nauw was hij thuis, of vrouw Welkers verscheen.

„Nou zul je nooit raden, waarvoor ik kom, buurvrouw."

Moeder erkende, dat ze dat niet raden kon.

„En jij ook niet, André," zei ze toen.

André jokte dapper mee, toen hij vroeg:

„Je komt vast een kop koffie halen, is het niet, tante?"

„Neen, ik kom jou halen."

„Mij?"

De grootste verbazing lag op het gezicht van den kleinen tooneelspeler-leugenaar.

„Buurvrouw, ik heb pannekoeken met spek gebakken. Ja, heel toevallig, Van morgen denk ik..."

„Ik begrijp het al", viel moeder haar in de rede.

„Je komt André halen om mee te smullen."

„Zoo is dat, buurvrouw."

„Jij wilt zeker wel, André?"

„Nou moeder, fijn."

En nu gingen de twee komedianten naar het huis, waar geen pannekoek te bekennen was. Toen André heerlijk gegeten had, ging hij naar huis terug.

„Wat ben ik blij," zei vader, „dat je bij tante Welkers gegeten hebt. Moeder, Doris en ik hebben alles opgegeten."

„Is 't waar vader, dat alles op is, alles?"

„Alles," herhaalde vader met een hoofdknik.

„Gelukkig, dan is er morgen geen kliekje."

De drie groote menschen schaterden.

„En heb je gesmuld van de pannekoeken?" was moeders vraag.

Even aarzelde André met antwoorden, maar inziende, dat voor onthulling der waarheid nu geen enkel bezwaar meer bestond, vertelde hij van zijn list en de samenzwering.

„Tante Welkers is een aartsleugenaar," zei moeder en André liep lachend naar school.

En hier bij de open deur stond de kleermaker, die op de juffrouw wachtte. Arie stond naast hem.

„Dat is ie, vader," fluisterde deze.

De kleermaker had deze aanwijzing in 't geheel niet noodig; hij herkende het mirakel, zooals hij hem destijds genoemd had, heel goed.

André was op korten afstand blijven staan.

„Kom jij eens hier," gebood hij André, die aan deze onvriendelijke uitnoodiging zonder schroom of angst gevolg gaf.

„Heb jij Arie geslagen?"

„Ja, hij schold me uit."

De kleermaker stond versteld van zoo'n brutale, ongepaste bekentenis.

„Je hebt de kooi, waarin mijn vink zat, ook al eens opengezet."

„Ja," gaf André vrijmoedig toe.

„Weet jij, wat jij bent?"

Dit wist André niet en hij was heel nieuwsgierig het te hooren.

„Jij bent een brutale aap en als je mijn jongen nog één keer durft aan te raken, dan zal ik jou...."

Wat hij dan zou, zei de kleermaker niet. maar André begreep uit de opgeheven vuist, dat hij niet veel goeds in den zin had.

De juffrouw kwam en met deze gingen vader en zoon naar binnen. De kleermaker was een klein, kribbig kereltje, zijn tong was even scherp als de naald, die hij dagelijks hanteerde. Die tong was dan ook de oorzaak, dat hij dan met dezen dan met genen overhoop lag. Dit wist de juffrouw ook wel, vandaar dat ze maar niet diep op de zaak inging en de kleermaker na een kort onderhoud weggroette.

Omtrent het gehouden gesprek is André niets te weten gekomen en hij stelde er ook niet het minste belang in.

HOOFDSTUK IV

André rijdt op een leeuw, en vader, moeder en Doris vluchten op het dak van de smederij. Hij is in groote vreeze in den kasteeltoren te worden opgesloten.

Als de kinderen van de tweede klas lazen, was André een en al aandacht voor de letters op het bord. Die waren voor hem een raadsel, een geheimzinnig wonder. Zoo'n r deed hem denken aan den ratel, waarmee kleine Wimpie van tante Vroom speelde, in de oo zag hij twee maasballen, waarvan moeder er een in vaders kapotte kous liet glijden, als ze deze stoppen ging, terwijl de letter s hem het palinkje voor de oogen tooverde, dat eens door Welkers gevangen was en zich kronkelend voortbewoog over het gras van den rivieroever. En als nu die ratel, die maasballen en dat palinkje netjes op een rijtje naast elkander stonden, riepen de kinderen: „roos". Dit was onbegrijpelijk voor hem en vergeefs dacht hij er over na hoe dat toch mogelijk was. In de letter k zag hij een mageren, langen man met twee korte stijve beentjes en als de juffrouw, in plaats van het palinkje die magere mijnheer teekende, achter ratel en maasballen, zeiden de kinderen: „rook". Hij vond die letters even geheimzinnig als het kasteel van den baron. Dit had geen

dorpeling ooit van binnen gezien. Maar, toen hij na enkele weken ook lezen kon, was de bekoring van het geheimzinnige verdwenen. Des Zaterdags was er geen school en zoo langzamerhand had André dezen laatsten dag der week als den dag leeren beschouwen, die geheel voor hem was.

Hij liep het huis van dezen en genen eens binnen, babbelde wat, at een koekje en verdween weer. En daar dan deze dan gene hem ten eten noodde, gebruikte hij Zaterdags zijn maaltijd meestal buitenshuis. Daar waren zijn ouders al zoo aan gewend geraakt, dat ze nooit op hem wachtten en hun hoofd niet vermoeiden met de vraag, waar hij toch wel wezen kon. Eén ding wisten zij met stellige zekerheid: bij den kleermaker was hij niet, zoomin als bij de ijzeren bewaarschooljuffrouw. Maar dat hij op een middag in een der zalen van het kasteel was, konden ze natuurlijk in 't geheel niet vermoeden.

En hier toch zat André van Vucht.

Dit was zoo gekomen. Hij was de dorpsstraat doorgeloopen tot aan de groote oprijlaan, die linksaf naar het kasteel leidt. Op die laan was hij nog nooit geweest. Hier kwamen de jongens niet. Hier wandelden alleen de baron en de barones, de jonkers en freules, die in een paar andere verafgelegen kasteelen woonden en wel eens een bezoek brachten aan het dorp. Over die laan draafden de fiere en deftige paarden, als ze den baron en de barones door het dorp en den omtrek voerden. En over die laan schreed de jager van het kasteel eerbiedig voort en de tuinmans-

baas, als hij groenten of bloemen naar het kasteel bracht.

Maar jongens kwamen nooit op die laan.

Met angstige eerbied bleef André een tijdlang staan. De laan werd overwelfd door de kruinen der hooge, eeuwenoude boomen. Aan het eind stond het kasteel, welks witte muren hel blikkerden in het licht van de zon. Als hij nu toch die laan eens opliep! Hij overwoog de gevolgen, die zijn brutale daad hebben kon.

„Ze kunnen me alleen maar wegjagen," was zijn conclusie en liep de laan op. Het was geheimzinnig donker onder die boomen. De wind suisde in hun kruinen en dat maakte de stilte nog stiller en angstiger. Aarzelend bleef hij staan.

„Ze kunnen me toch alleen maar wegjagen," herhaalde hij en liep moedig verder.

Tot hij voor het kasteel stond. Trappen van marmer, met aan weerszijden een grimmigen leeuw met een gouden ring door den neus, leidden naar de breede, groote deur. André's oogen klommen op van die deur naar den top van den toren, waarop een gouden kruis schitterde. Hij klom een trede op en een tweede trede en keek neer op een der leeuwen, die daar als gevaarlijke wachters op de loer schenen te staan. Hij omvatte met een zijner handen den ring. Zou dat goud zijn? Ineens dacht hij aan Kazan. Wat had hij dikwijls op diens rug om het huis gereden en een eind de laan op. Als hij nu eens op den rug van den leeuw klom? Bijten zou hij hem niet, omdat hij dood was. Hij stak zijn tong uit, vlak

voor de loerende leeuwenoogen en gaf het beest zoo'n harden vuistslag tegen den kop, dat zijn vingers er pijn van deden. De leeuw verroerde zich niet. Het bewijs was geleverd, het beest was dood. Met inspanning van al zijn krachten klom André op het koperen beest. Dat was eerst een sensatie voor hem. Hij zat boven op een leeuw, een koperen leeuw met een gouden ring door den neus. En die leeuw stond voor een kasteel van enkel wit marmer en een gouden kruis op den torentop. Zoo moesten vader en moeder hem kunnen zien. Als hij heel hard schreeuwde, zoo hard, als toen hij met den smid, nu zijn tweeden vader, zwom in de rivier, zouden ze hem misschien kunnen hooren. Hij schrok van zijn gevaarlijk voornemen en zweeg.

Maar fijn dat hij daar zat! Nu moest er een tooverfee komen, die zijn koperen leeuw omtooverde in een echte. Die zou dan zoo hard brullen, dat de koeien ginds in de weiden, angstig te hoop liepen, dat alle vogels verschrikt wegvlogen tot in het diepst van de bosschen. De menschen zouden de deuren grendelen en naar den zolder klimmen om veilig te zijn. Zijn groot gebrul zou menschen en dieren doen rillen en sidderen; alleen hij zou niet bang zijn. Boven op den rug van het brullende beest zou hij rijden over de leege dorpsstraten en de verlaten laan en vader, moeder en Doris, de knecht, die van angst en schrik op het dak van de smederij waren geklommen, zouden hem kunnen zien, hem, den leeuwentemmer!

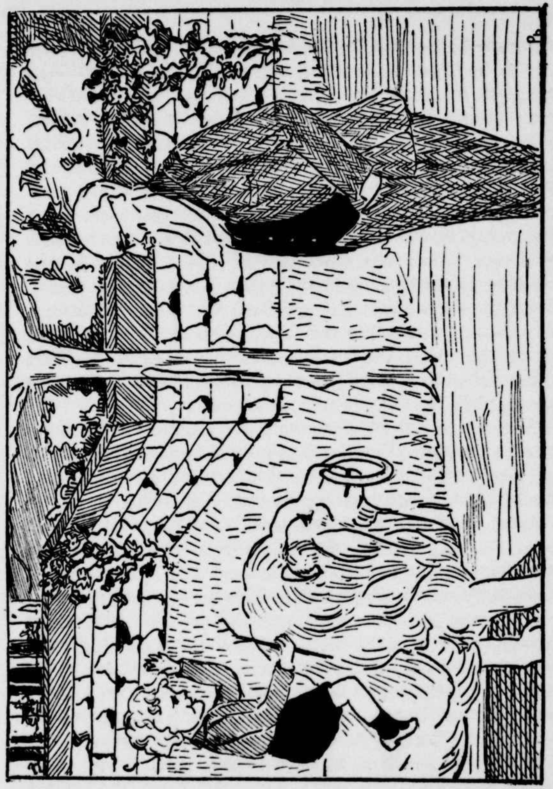

Maar ineens hoorde hij een stem vragen: Wat moet jij hier, André van Vucht?

Maar de gewenschte fee kwam niet.

Er kwam alleen een man naast hem staan, een man met een langen, witten baard. Die was onhoorbaar op zijn teenen nader geschreden. André had hem niet hooren komen. Maar ineens hoorde hij een stem vragen: „Wat moet jij hier, André van Vucht?"

Verschrikt keek André terzijde en in het gelaat van den ouden baron. En hij viel als verlamd van schrik aan de andere zijde van den leeuw af. Dit was een pijnlijke val en zacht kreunend stond hij op.

De baron keek zwijgend op hem neer en André wist, dat er nu iets verschrikkelijks met hem ging gebeuren. Hij had zich verstout de oprijlaan door te loopen, en op den leeuw te klimmen, die toch van den baron alleen was. Als hij het woord gekend had, zou hij geweten hebben, dat zijn daad even erg, zoo niet erger was dan majesteitsschennis.

Met een uitdrukking op het gelaat van diep schuldbesef keek André den baron aan. Wat zou deze zeggen?

„Ga maar eens met me mee, André van Vucht".

Naast den machtigen baron klom André de marmeren trappen op. Een lichte duizeling beving hem, toen hij van het helle zonlicht in de koele, donkere gang kwam. Al hooger en hooger klommen zij. Was het einddoel den toren, waarvan de dorpsmenschen vertelden, dat hij donkere cellen bevatte, waarin de menschen werden opgesloten, die zich de ongenade van de hooge

kasteelbewoners op den hals hadden gehaald?

Plotseling greep André in doodsangst met beide handen een hand van den baron.

„U moet mij niet opsluiten in den toren!"

De baron lachte.

„Ben je daar bang voor? Neen, mijn jongen, ik zal je niet opsluiten in den toren."

Toen opende de baron een deur en bracht André in een groote zaal met vele schilderstukken in gouden lijsten.

„Nu moet je hier maar even op me wachten."

Toen André alleen was, bracht hij de hand aan het voorhoofd. Droomde hij, of beleefde hij een sprookje, eenzelfde sprookje als de juffrouw op school verteld had van een houthakkerszoon, die zoo maar in eens prins werd?

Hij keek om zich heen en zijn oogen deden pijn van al dat goud en kristal, dat schitterde in verblindende pracht.

Hij luisterde; geen geluid hoorde hij; hij deed enkele passen over het tapijt, maar hoorde zijn stappen niet. Hij kuchte, wat klonk dat geluid hol. Hij stampte met den voet, want hij wilde maar geluiden hooren; die stilte maakte hem angstig.

Zou de baron hem toch opgesloten hebben?

Hij liep naar de deur, drukte er zijn oor stijf tegen aan en luisterde. Het kasteel scheen leeg en het angstzweet brak hem uit. Nu liep hij naar de overzijde en zag door de ruiten over het bebloemde grasveld, dat zich zacht hellend uitstrekte tot het riviertje. O, was hij maar weer vrij, om met zijn vader te kunnen zwemmen! Was hij maar niet op den leeuw geklommen!

André stond met den rug naar de deur en had niet gehoord, dat deze was opengegaan. Een onderdrukte lach deed hem verschrikt omzien.

In de open deur stonden de baron en de barones. De eerste wenkte hem en toen André voor hem stond, zei de baron: „Je weet toch zeker wel, dat je niet bij het kasteel mag komen? En waarom ben je op den leeuw geklommen?"

„Het was zoo fijn," antwoordde André, terwijl hij beurtelings den baron en de barones met groote oogen aankeek. En tot zijn onbeschrijfelijke geruststelling zag hij beiden glimlachen. Ze voerden dus niets kwaads in hun schild, ze zouden hem niet opsluiten, want hun gelaat teekende vriendelijkheid. Dat gaf hem moed en met stralende oogen keek hij de hooge bewoners aan.

„Ik zat daar zoo fijn," ging hij voort, terug-levend in zijn heerlijk gedroomden tocht op den levenden leeuw.

„Was het maar een echte leeuw geweest! Wat zou ik fijn op zijn rug door het dorp gereden zijn, jô". Na dit gemeenzame „jô" schaterden de twee menschen het uit.

„Een heerlijke jongen," fluisterde de barones haar man in 't oor, „hij ziet in jou een speelmakker." De baron streelde hem door de weelderig krullende haren en zei: „Eigenlijk heb je straf verdiend, want je hebt iets gedaan, dat je volstrekt niet doen mag. Weet je dat wel?"

„Daar meent U niks van," zei André en omdat de baron en de barones het weer uitschaterden, schaterde hij zelf mee.

Plotseling tooverde de barones, die gedurende dit gesprek haar handen op den rug had gehouden, voor André's oogen een groote doos te voorschijn.

„Die mag je meenemen," zei ze, „je lust toch wel bonbons?

„Graag," antwoordde André, die echter nog nooit van bonbons gehoord had en hij vatte de doos met beide handen aan.

„Ga nu maar gauw naar huis en kom nooit meer bij het kasteel, André van Vucht."

Vrijmoedig stak André de barones de hand toe.

„Dag, barones."

„Dag, André."

André wilde heengaan, doch besefte plotseling, dat hij den weg naar de buitendeur niet zou kunnen vinden.

„Ik weet den weg niet," zei hij, welke mededeeling tevens een verzoek was aan den baron hem uit te laten.

Wat de baron deed.

Toen André buiten was, klommen zijn oogen nog eenmaal op tegen het ongenaakbare kasteel.

„Ik ben toch lekker binnen in je geweest," dacht hij en liep de oprijlaàn in. In zijn hart was de trots van den heerscher en overwinnaar. Parmantig stapte hij voort, Hij kwam bij het jagershuisje, dat stond bij de toegangspoort.

De jager stond aan de deur.

„Waor kom i'j van dan?" vroeg de jager.

„Van 't kasteel, antwoordde André en liep door.

Hij vond den jager in 't geheel geen bijzonder mensch meer.

„Blief 's effen staon en vertel mien 's wat", drong de jager aan.

„Gien tied," zei André en liep verder. In de dorpsstraat kwam hij Louis Knijf tegen, zijn buurman op school. Hij hield Louis staande.

„Wi 'j wat lekkers hebben?"

„Heb i'j dan lekkers?"

André trommelde met de vingers op de doos.

„Gao maor met mien naor huus, dan krie'j wat."

Louis stapte mee.

„Van wien heb i'j dat lekkers?"

„Van de barones."

„Dat kan niet," beslistte Louis en André glimlachte.

Daar kwam Wimpie van vrouw Vroom aanstappen, een mandje in de hand.

„Waar gao 'j naor toe?"

„Naor de kruidenier boodschappen halen."

-„Ik wacht op ow, i'j krieg lekkers van mien, da'k van de barones heb gehad."

„Dat's goed," antwoordde Wimpie en haastte zich naar den winkel.

Louis vatte het afgebroken gesprek weer op.

„Zeg nou 's, van wie heb i'j dat lekkers?"

„Dat heb 'k ou toch gezegd, van de barones."

„De baron was er ook bi'j. Ik bun op 't kasteel gewêst."

Louis geloofde er niets van, maar hij dacht aan het beloofde lekkers en zweeg.

Wimpie kwam uit den winkel, onmiddellijk door den kruidenier gevolgd, die uit Wimpie's mond het groote nieuws gehoord had.

„Wat heur ik, André, bu'j op visite gewêst bi 'j den baron? Of, maak i'j de jongens maor wat wies?"

„Ik bun d'r gewêst," antwoordde André, die kregelig werd bij zoo'n aanhoudenden twijfel.

„Maor-e, " begon de kruidenier, maar André, die zelf naar 't lekkers verlangde, zei, dat hij geen tijd had, en liep door.

De kruidenier keek hem na.

„Hoe 's 't meugelijk, hoe 's 't meugelijk, op visite bi'j de baron," moppelde de kruidenier en ook hij vond André een zonderling kind.

André, die meende, dat er aan zooveel lekkers in de groote doos geen opkomen was, noodde iederen jongen, dien hij tegen kwam uit op de smulpartij en zoo kwam het, dat hij na een paar minuten omstuwd was door een menigte jongens, groote en kleine. En ze keken hem aan met onderscheiding, of er iets van de deftigheid van het kasteel en de voornaamheid van zijn bewoners op hem was overgegaan. Ze kwamen voor de smederij, waarin niemand was. Vader en Doris zaten te eten.

„Gao maor onder de kastanjeboom zitten, ik bun zoo weer bi 'j ow."

En André liep de huiskamer in. De met een rose lint opgesmukte doos hield hij in beide handen voor zich uit.

„Wat breng i'j nou met?" vroeg moeder.

„Van de barones gekregen," was André's triomfantelijk antwoord.

Vader en moeder legden de vork neer; Doris verslikte zich van louter verbazing.

„Jao, ik bun op 't kasteel gewest," ging André voort en deed het gansche relaas van zijn gewichtig avontuur.

En tijdens zijn verhaal at niemand.

„Maor i 'j bunt toch wel beleefd gewêst, André, i'j hebt toch wel met twee woorden gespraoken en de baron bedankt?" informeerde moeder in één adem.

André dacht aan de krijgsartikelen op de bewaarschool en liep naar de wachtende jongens.

En toen deze daar te smullen zaten onder den breeden kastanjeboom voor de smidse, ging het groote nieuws van mond tot mond door het gansche dorp.

„Heb i'j 't geheurd, André van Vucht is op 't kasteel gewêst, hoe 's 't meugelijk, hoe 's't meugelijk!"

In deze woorden uitte iedereen zijn verbazing.

„'t Is een zonderlinge, een heel zonderlinge jongen."

Alleen de kleermaker dacht er anders over. Toen de groote menschen 's avonds op 't plein voor de dorpsherberg de zaak bepraatten, zei hij: „Wacht maar af, wat er van 'm terecht komt. Een ieder heeft hem verwend en wat is 't gevolg? Dat hij nu al zoo brutaal is als de beul. Let op mijn voorspelling: over een paar jaar is

ie de schrik van het dorp. Dat kan niet uitblijven."

Toen een der mannen de meening van den kleermaker den volgenden dag ter kennis van vrouw Welkers bracht, stoof deze op.

„Weet je wat die kleermaker is?"

„Hij is zoo venijnig als een kleermakersnaald en zoo dom als een versleten pilowsche broek."

En vrouw Welkers vond, dat ze dit heel goed gezegd had.

HOOFDSTUK V

André doet dienst als koehoeder en jaagt Jantje van vrouw Vroom de stuipen op het lijf. Hij maakt kennis met Manus, den strooper, en brengt het gansche dorp in rep en roer.

Op André's dorp was een ijzergieterij, door de dorpelingen de hut genaamd. Veel jongens, die nauw de school verlaten hadden, werden door hun ouders naar die fabriek gezonden. Van den morgen tot den avond werkten de kleine kereltjes daar in de stoffige, rookerige hut en ze waren al vroeg bleeke, oude mannetjes. Iederen avond als André voor het huis speelde, zag hij ze voorbij komen de mannen en de jongens als een zwijgende, moede kudde werkvee. Dit is nu wel veel veranderd op dat dorp, doch toen André nog een jongen was, was dat zoo.

Onder dat huttevolk, zooals enkelen, die het heel goed of rijk hadden, die zwoegende en karig beloonde menschen noemden, was een man, Vosters genaamd. Hij woonde met zijn vrouw, ook een zielig menschje, in een huisje, dat stond aan den boschrand. Ze hadden een koe, die zij iederen middag hoedde. Met het dier aan een kort touw, doolde ze in de uren, zoo van drie tot acht over de met gras begroeide bermen

van de laan of langs de boschranden, waar ook voor het dier te eten was.

Niemand nam ooit eenige notitie van 't zielig menschje, dat gebogen naast haar koetje ging, voet na voet. Maar André had het dier wel eens oud brood gebracht, dat moeder missen kon en een gevoel van medelijden kwam telkens in hem op, als hij haar in de matte oogen keek, zoo dof-mat in haar bleek-geel gerimpeld gezicht.

Op een middag kwam de postbode, die zijn middagronde gedaan had, de smederij inloopen, waar ook André was, en deelde mee, dat vrouw Vosters haar voet had verstuikt.

„Kasjeweel", zei hij „zoo dik als die voet is. Ze viel in een greppel, net toen ik voorbij kwam; 'k moest 'r het huis indragen en heb 'r op een stoel gezet met den zieken voet op een andere. En natuurlijk d'r man gewaarschuwd, die moet de dokter er maar bij halen, heb ik kem geraden."

De postbode kwam niet opzettelijk naar de smederij om dit te vertellen. Hij kwam om den smid een pook te bestellen, omdat de oude vierkant gebroken was, zooals hij het noemde.

André dacht aan het slovende menschje en de koe en had met beiden medelijden. Zonder een woord te zeggen, liep hij de smidse uit, den tuin door, die achter het huis gelegen was en bereikte langs den boschrand vrouw Vosters woning.

Het zielige vrouwtje zat hulpeloos op den stoel en kreunde zacht. Doch haar verbazing

bij 't zien van André deed haar de pijn vergeten.

„Hé, André, jij hier, wat kom je doen, m'n jongen?"

„Ik zal de koe hoeden, vrouw Vosters. De postbode heeft verteld, dat je de voet verstuikt hebt en niet loopen kunt."

Met van verbazing wijd-open oogen keek vrouw Vosters hem aan, en vroeg: „Mag je dat wel doen, mag jij langs de wegen loopen om een koe te hoeden? Vinden je ouders dat goed?"

„Mag ik best, vrouw Vosters," antwoordde André ontwijkend.

„Wil je gelooven, André, dat die koe m'n grootste zorg is," vertelde het vrouwtje, alsof ze tot een groot mensch sprak.

„Och, m'n man redt zich wel, maar dat stomme beest is maar aan z'n lot overgelaten. Nou, als je het zou willen doen, hij is zoo mak als een lam. Maar het hoeft den heelen dag niet, als ie één uurtje .... nou, laten we zeggen, twee uurtjes.... Hij staat aan den reppel in 't stalletje, het touw kun je gemakkelijk losmaken."

André liep heen; een minuut later gleed de breede schaduw van het dier door het keukentje, waarin vrouw Vosters zat.

„Wat 'n goeie jongen is dat toch," mompelde zij en haar oogen volgden de koe tot deze achter de heg onzichtbaar was.

Toen het dier den boschrand bereikt had, wilde het maar dadelijk grazen.

„Neen, wachten tot je op de berm langs de

laan bent," waarschuwde André, het dier met een ruk voorttrekkende, „daar is het gras veel lekkerder." Dat was maar een list en een verzinseltje van André, omdat hij een reden moest hebben de koe mee te trekken naar de laan, waaraan ook zijn huis stond. Want vader en moeder en Doris moesten hem toch zien en vrouw Welkers en allen, die over de laan gingen. Want André was trotsch op zijn koehoederschap. Onder het voortgaan raapte hij een stokje op, dat daar lag, omdat een jongen, die een koe hoedt, nu eenmaal een stok hebben moet.

Op den berm langs de laan gekomen, begon de koe gulzig te eten.

„Goed zoo," prees André haar ijver om te eten, „dat gras hier smaakt beter dan daar ginds langs het bosch, is 't niet?"

Het dier schudde zijn kop, omdat deze door vliegen geplaagd werd.

„O, vind jij van niet en schud je daarom zoo koppig van neen?"

„Boe!" bulkte de koe, haar breede bek even in de lucht stekende. De eerste woorden hadden ze samen gewisseld. Voet na voet ging het verder, terwijl het dier het gras begeerig afscheurde en telkens zijn lichaam schudde om de lastige vliegen van zich af te weren. André begreep, dat hij als goed koehoeder het dier te hulp moest komen en weerde met zijn stok de muggen en vliegen af, als die op de roodgevlekte huid neergestreken waren, en vond, dat hij zijn taak als koehoeder naar behooren vervulde.

„Alles is rustig en stil om je wieg
Niets zal je storen geen mug en geen vlieg,"
hief hij plotseling aan en zijn heldere stem drong door tot de open smidse.

„Hoor je André, baas?" vroeg Doris. die den hamer neerwierp en zich naar de laan begaf. De smid volgde hem.

Ze keken eerst links, toen rechts en zagen den jongen.

„Hij heeft waarachtig een koe bij zich!" riep de smid, „wat drommel moeten we nu beleven? Hei, André, André!"

André hoorde zijn naam roepen, keek op, zag zijn vader en gaf een ruk aan het touw, omdat hij met de koe naar zijn vader wilde. Maar het dier gaf de voorkeur aan eten en weidde halsstarrig door, hoe André ook aan het touw trok.

„André, kom eens hier!" schreeuwde Doris, maar omdat de koe niet gehoorzaamde aan het herhaalde rukken, moest de stok erbij te pas komen. En toen liep de koe met André mee. Moeder, die dat schreeuwen gehoord had, was ook naar buiten gekomen, en nu zagen drie menschen met groote oogen naar André en koe beiden, die langzaam naderden.

„Maar 't is de roodbonte van vrouw Vosters!" stelde moeder al spoedig vast, „ik herken het dier duidelijk. Hoe komt ie aan het beest?"

Vader en Doris begrepen ineens alles en vertelden moeder, wat de postbode had medegedeeld.

„Baas, als André nou geen zonderlinge jongen

is, mogen ze mij hangen," zei Doris. „Wat er door dat kleine hoofd al niet heengaat. Welke jongen zou het in zijn kop krijgen, om dadelijk dat schepsel het werk uit de hand te nemen?"

In 't besef van gewichtig koehoeder stapte André, het touw in de linker- de stok in de rechterhand, naar de wachtende menschen, die hij aankeek met oogen, die schenen te vragen: „Wel, hoe lap ik hem dat?"

Vader klopte hem op den schouder en zei: „André, je bent voor koehoeder in de wieg gelegd."

Vrouw Welkers aan de overzijde, die toevallig door de ruit had gekeken, kwam haastig aanloopen, omdat ze André met een koe zag en dus begreep, dat er weer iets met den jongen aan de hand moest wezen. Toen ze alles wist zei ze, de koe op den nek kloppende, „nou ga ik iets voor je kleine baas halen."

En vrouw Welkers liep heen.

„Ik ga drinken, 'k heb dorst," zei André.

„Breng voor mij een pruimpje mee, André?" vroeg Doris, „de tabaksdoos ligt op 't aanbeeldblok."

André liep naar 't achterhuis, dronk aan de pomp en ging de smidse in, waar hij de tabaksdoos vond. Hij nam er een plukje tabak uit en bleef een oogenblik nadenkend staan. Kleine lachtrekjes griffelden zich om zijn mond en hij haastte zich naar de keuken. Uit de kast haalde hij de mosterdpot en in een ommezien

was de binnenkant van het pruimpje tabak rijkelijk van mosterd voorzien.

Met een heel effen gezicht toonde hij Doris de tabakspruim. „Die is fijn," prees Doris, „juist van grootte, André, stop 'm maar achter m'n kiezen."

Doris bukte zich en opende den mond. André duwde de surprise erin en haastte zich naar de andere zijde van de koe.

Doris gaf een knauw op de pruim en trok een vies gezicht.

„Wat proef ik toch?" Maar hij knauwde door, beet de pruim in stukken en voelde de mosterd branden op de gevoelige tong en 't verhemelte.

Als een kakkerlak sprong hij in 't rond, spuwde de pruim uit, maakte kokhalzende geluiden, greep zijn roode zakdoek en ging aan 't schoonmaken.

En aan de andere zijde van de koe stond André te schateren van den lach.

„Wat is er toch aan de hand, Doris?" vroeg moeder.

Doris gaf moeder antwoord door den nog altijd schaterenden André met de vuist te dreigen, uitroepende:

„Wacht maar baasje, die mosterdpruim zal ik je inpeperen."

„Foei, André," knorde moeder, die begreep, welken poets André den knecht gebakken had.

Vrouw Welkers was intusschen teruggekomen; ze stopte André een pakje in de hand en zei: „De koe heeft het goed vanmiddag, ik zal jou ook niet laten versukkelen."

André betastte het pakje.
„O fijn, Geldersche moppen," riep hij.
„Voor een fijne Geldersche jongen," zei vrouw Welkers.
Toen trok André de koe met zich mee den tegenover de laan gelegen berm op. Vier menschen keken hem na.
„Als ik een millioen had, kocht ik 'm van je," zei vrouw Welkers, tegen André's moeder.
„Als 't zoover is, houd ik je aan je woord," was moeders antwoord.
„Hij heeft me daar net een leelijke poets gebakken," foeterde Doris, die nog een vies gezicht trok, „maar 't is me waarachtig onmogelijk nijdig op 'm te worden."
Toen gingen de groote menschen aan hun arbeid.
De koe graasde weer rustig op den berm en André at van de Geldersche moppen.
Als er maar geen jongens bij hem kwamen. Die zouden om hem en de koe gaan staan, ja misschien zouden ze vertrouwelijk hun handen op den rug van de koe leggen: zijn koe. André maakte zich al boos bij de veronderstelling van een zoodanige gemeenzaamheid.
„Hé, André, André," hoorde hij eensklaps roepen en omkijkende zag hij Jantje van vrouw Vroom, die op hem toeholde.
„Wat hei j' daor veur koe, André? Mag ik 'm is vasthollen?"
Dit vragende bleef hij hijgend op den rand van den berm staan... André keek 't ventje streng aan.

„I'j mot niet zoo schreeuwen," waarschuwde hij.
„Kom 's dicht bi 'j mien, dan zal 'k ow wat vertellen."
Zijn stem klonk waarschuwend, geheimzinnig, en Jantje naderde op zijn teenen.
„Geef mien een hand en buk ow's en kiek in zien oogen."
Jantje deed het.
„Zie 'j wel, hoe raar die oogen in zien kop staon? Zie 'j wel hoe wild die oogen d'r uut zien?"
„Ja, ja," fluisterde Jantje, richtte zich overeind en schoof angstig enkele passen achteruit.
„Is de koe ziek, André?"
„Ziek? Was hi 'j dat maor, Jantje, de koe is gek."
Plotseling schudde het dier heftig den door vliegen belegerden kop en Jantje deinsde nog verder achteruit.
André, de gewenschte uitwerking van zijn verzinsel met trotsch bespeurende, zou hem nog meer vertellen.
Doch hij wenkte den kleine jongen naderbij te komen, omdat zijn fluisterende stem meer indruk maken zou.
„Ik durf niet," zei 't ventje.
„Als ik 'r bi'j bun, hoef i'j niet bang te zun."
„Kom maor gerust hier."
Toen Jantje hem weer een hand gegeven had, ging André, die schik begon te krijgen in Jantje's geloof en angst, verder: „Ineens kan

hi'j gek worden en dan valt hi'j iedereen an met z'n horens. Zie 'j die horens wel, Jantje? Wat zun ze groot, hè?"

„Now," fluisterde Jantje, „maor valt hi'j ow dan niet an?"

„Neen, mien niet, hi'j is bang veur mien."

„Waorum is hi'j bang veur ow?"

André streek eenige keeren met de hand langs zijn kin, omdat hij tijd moest hebben, een aannemelijke verklaring te vinden voor de vrees, die de koe speciaal voor hem had.

Hij had het gevonden, opende het pakje en toonde Jantje den inhoud.

„Wat zun dit, Jantje?"

„Koekjes," antwoordde het ventje, wiens begeerigheid reeds was opgewekt. André lachte grinnekend.

„Dat denk i'j. Neen Jantje, dat zun geen koekjes. Ja, ze lieken d'r op, maor het zun koeienpillen, pillen veur gekke koeien. Als hi'j ineens gek wordt, Jantje, gooi ik 'm een pil in z'n bek."

„En dan, wat gebeurt er dan?" vroeg Jantje, geboeid door het angstverwekkend verhaal.

„Dan zet hi'j zulke groote oogen op en dan kiekt hi'j mien an en lup zoo maor met mien mee as 'n makke hond."

„Stop 'm now 's een pil in z'n bek?" vroeg Jantje, begeerig de uitwerking te zien.

„Maor, dat kan 'k now toch niet doen, alleen als hi'j gek wordt."

„En dut hi'j dan niemand wat, as hi'j zoo'n pil op het?"

„Now, now, now! Een iedereen valt hi'j an en rijgt ie aan z'n horens. Alleen mien niet, dat durft hi'j niet."

Bewonderend keek Jantje den verteller aan.

„Is hi'j vandaag al gek gewest?"

„Nog niet, maar dat kan ie elk oogenblik worden." Deze sombere voorspelling beangstte Jantje dermate, dat hij het raadzaam vond zich gezwind uit de voeten te maken.

„'k Gao naor huus," zei hij en liep haastig weg. André wierp beide handen over den rug van de koe, zijn hoofd er tusschen en lachte schaterend. André begreep, dat niet op iederen jongen zijn fantastisch verhaal den gewenschten indruk zou maken en besloot den stillen boschrand op te zoeken. Want hij wilde alleen zijn met zijn koe. Deze hoorde vandaag bij hem en bij niemand anders.

Enkele minuten later graasde de rood-bonte op den breeden berm langs den eenzamen landweg, die door de bosschen liep. De koe scheerde het hier hoog opgeschoten gras af en André verorberde de resteerende koekjes.

Over een pad, dat door het bosch ging, liepen de baron en de barones. Ze kwamen op den landweg en onmiddelijk trokken André en de koe hun aandacht.

„Houd smid van Vucht er een koe op na tegenwoordig?" vroeg de barones.

„Voor zoover ik weet niet," antwoordde de baron, „we zullen eens informeeren."

André zag de kasteelbewoners op hem afkomen en zijn oogen schitterden.

„Heb je je baantje van leeuwentemmer vaarwel gezegd, André, en dit voor koehoeder verwisseld?” vroeg de baron.

„De koe is van vrouw Vosters, baron, ze heeft een zeere voet en kan niet loopen. Ik hoed nu de koe voor haar.”

Toen uit de nadere inlichingen, die André hun verstrekte, het den landheer en de landsvrouwe bleek, dat André uit louter medelijden met vrouw en koe beiden zijn koehoederschap uitoefende, prezen ze hem.

„Wat wil je worden, André, als je groot bent?” vroeg de barones.

Zonder zich een oogenblik te bedenken, antwoordde André en hij was overtuigd dat de machtige heer hem dat zoo maar kon maken:

„Het liefst word ik baron.”

Toen liepen de kasteelbewoners schaterend weg.

De koehoeder en baron in spé keek hen teleurgesteld na, omdat met hun verdwijning zijn kans op een onmiddellijk baronschap verkeken was. Dus ging hij maar kalm door met koehoeden, tot vreugde van de rood-bonte, wier buik al dikker en dikker werd.

Aan weerszijden van het boschpad, waaruit de baron en de barones zooeven te voorschijn gekomen waren, groeide het gras heel hoog op. Dit boschpad sloegen André en koe in; na een groot half uur hadden ze den heuvel bereikt,

waarachter een diep meer lag, door de dorpsmenschen „de kolk” genaamd.

„'k Ga zwemmen, besliste André, die 't warm had gekregen.”

Met moeite klom de dik gegeten koe de helling op; op het midden van den heuvelkruin stond een beukeboom, waaraan André de koe vastbond.

„Straks mag je verder eten,” beloofde hij het dier en daalde aan de andere zijde den heuvel af. Bij den oever van het meer gekomen, ontkleedde hij zich en liep den dam op, die een meter in het water vooruitstak. Tot zijn verbazing zag hij midden in de kolk een zwemmenden man.

„Hallo!” schreeuwde André om 's mans opmerkzaamheid tot zich te trekken. Dadelijk stak de man een arm boven het water uit, dreigde met de saamgeknepen vuist en schreeuwde: „Wat ga je doen? Niet er in, hoor! 't Is hier diep, je verdrinkt, als je 't wagen durft!”

André hoorde duidelijk zijn angstig geuite woorden, doch hij bukte zich, gereed voor den sprong.

„Waag het niet,” herhaalde de man, die met krachtige, vlugge slagen op André toezwom, om hem van zijn gevaarlijk plan af te houden. Hij kwam te laat; André had reeds den sprong genomen en verdween in de diepte. Als verkeerde hij zelf in doodsgevaar, sloeg de man armen en beenen uit om de plek te bereiken, waar de onvoorzichtige in de diepte verdwenen was.

André had reeds de sprong genomen ....

Zou hij hem nog kunnen redden? Toen hij de plaats, waar André gezonken was, naar hij meende, bereikt had, hoorde hij eensklaps achter zich een kreet, die juichend klonk over het stille watervlak. Voor 's mans verbaasde oogen zwom daar de jongen met rustige, kalme slagen. Hij den jongen na, een en al verbazing over diens zwemkunst. Maar hij haalde hem niet in, verloor zelfs terrein.

„Te deksel," bromde de man, „die schijnt in 't water geboren" en hij gaf zijn poging op den knaap op zij te komen. „'k Moet toch weten, wie hij is," mompelde hij, zwom terug naar den oever en ging naast André's kleeren in afwachting zitten.

Hier moest hij zeker belanden. Toen André zich lekker verfrischt gevoelde, zwom hij naar den oever, klom het dammetje op en zei, zich naast den man neerzettende: „Goeienmiddag."

„Ja, ook goeienmiddag," zei de man, „maar ik moest je eigenlijk een pak slaag geven. De doodschrik heb je me op 't lijf gejaagd."

„Ik kan toch zwemmen," zei André.

„Maar voor den hier en ginder, kon ik dat aan je neus zien? Wie ben je eigenlijk?"

„André Van Vucht."

De man keek hem onderzoekend en strak in de oogen.

„Ben jij.... de jongen van den dorpssmid? Dan heb ik van je gehoord, meermalen. Jij bent zoo'n zonderling, hé. Jij brengt bezoeken aan 't

kasteel, laat vinken wegvliegen.... Zoo ben jij dat?"

„Ken je mij?"

André moest deze vraag ontkennend beantwoorden.

„Hei je nooit gehoord van Manus, den Strooper?"

Verschrikt op 't hooren van dezen naam schoof André wat op zij. Zeker had hij meermalen van den Strooper gehoord, die buiten de bezittingen van den baron woonde, maar in diens bosschen zijn strooptochten hield. En hij voelde zich niets op zijn gemak naast dien man.

Hij stond op en zei: „'k Ga me aankleeden en terug naar de koe."

„Naar de koe," herhaalde de man verbaasd.

„Ja, die staat daar op den heuvel vastgebonden."

„Wat doe je met een koe op den heuvel."

„Die hoed ik."

De man stond eveneens op en haastte zich naar zijn kleeren, die een eind verder op lagen. Met groote haast kleedde hij zich en was terug bij André, toen deze zijn jas aanschoot.

„'k Loop met je mee," zei hij en samen klommen ze de helling op.

Toen ze zoo hoog geklommen waren, dat beiden den top konden overzien, bleef André plotseling als verlamd van schrik staan.

De koe was verdwenen.

„Wat is er, wat heb je? vroeg de man, die zag, hoe al het rood uit André's gezicht wegtrok,

„en waarom blijf je ineens staan als een paal in den grond?"

„De.... de koe is.... weg," stamelde André, „ik heb ze daar aan dien boom gebonden."

„Weg, dat beest is natuurlijk niet weg, 't zal hier of daar wel grazen; kom maar mee, we vinden het wel."

Aan twee zijden gaf een zandweg toegang tot den heuvel, doch op geen dier wegen was de koe te ontdekken.

„Ze zal teruggeloopen zijn naar gindschen landweg", onderstelde de man, daar vinden we ze wel."

Naast elkaar draafden ze den heuvel af en waren binnen een paar minuten op den zandweg, waarop ze de koe meenden te moeten verwachten. Maar ook hier geen spoor van de koe.

„Dat 's een gek geval", bromde de man, het voorhoofd fronsende.

„Er zwerven meermalen Zigeuners door deze streek en dat volkje neemt het zoo nauw niet met het mijn en dijn. „Ja, ik trouwens ook niet," liet hij er grijnzend op volgen, „al heb ik dan ook nooit gestolen."

André voelde zich niets op zijn gemak; was hij niet verantwoordelijk voor het dier, dat vrouw Vosters hem had toevertrouwd?

Eén mogelijkheid restte nog: de koe kon naar de andere zijde van het bosch afgedwaald zijn, doch toen ze ook hier het dier niet zagen, was André de wanhoop nabij.

„Was 'k toch maar niet gaan zwemmen, dan

was er niets gebeurd," jammerde hij, en wrong zich wanhopig de handen.

Bom, bom!

Het was de torenklok uit het naaste dorp, die een nieuw uur aankondigde. André telde de slagen en ervoer tot zijn verbijsterenden schrik, dat het al acht uur was.

Acht uur! De avond zou spoedig vallen. Een diepe neerslachtigheid maakte zich van hem meester, waaruit het verlossend woord van den strooper hem bevrijdde.

„Sufferds zijn we, André Van Vucht, om er niet eerder aan te denken, dat de koe naar huis is teruggeloopen. Wel wis en zeker. Die heeft zich losgerukt en is er vandoor gegaan. Je zult haar in den stal vinden; ga maar gauw kijken en zet die muizennesten uit je hoofd."

André herademde, leefde op en in het vaste vertrouwen de koe behouden in haar stal te zullen aantreffen, draafde hij weg. Langs een kleinen omweg bereikte hij de achterzijde van den stal, waarin zich een ruitje bevond. Hij gluurde er door....

De stal was leeg.

André verschool zich achter een boom en schreide.

In de weide, waarin de dorpelingen tegen een vaste weidepacht, aan den baron te betalen, hun koeien lieten grazen, liep rustig de roodbonte van vrouw Vosters.

Maar het gansche dorp was in rep en roer,

want André van Vucht was verdwenen, en allen, die in de bosschen en op de landwegen vergeefs naar den vermisten jongen gezocht hadden, keerden terug met groote droefenis in het hart en ze meden de in wanhoop ronddolende ouders.

En al dieper en dieper was inmiddels de avond gezonken over het dorp.

De lezer kan zich den aan vertwijfeling grenzenden angst voorstellen, die André volkomen overmeesterde. De koe was weg. Het eenige bezit van den armen hutteman. En was hij niet verantwoordelijk voor het dier, dat hij zoo onachtzaam aan zijn lot had overgelaten?

Maar hij moest naar huis terug, vader en moeder zouden stellig al naar hem en de koe uitzien. Negen galmen uit de kasteelklok schrikten hem op. Al zoo laat! En alleen denkende aan zijn ouders en hun angst liep hij op het dorp af. Hier en daar op de akkers, die het bosch van de huizen langs de laan scheidden, zag hij menschen loopen. Wat moesten zij daar in dat late uur?

„André, André van Vucht," hoorde hij plotseling door vele stemmen roepen, die kwamen uit het bosch achter hem.

Hij begreep, ze zochten hem en alleen denkende aan vader en moeder, holde hij als een opgejaagde de laan over.

„André André," riepen menschen, die voor hun huis stonden, maar hij antwoordde niet, hij liep, wat hij loopen kon, om vader en moeder uit hun doodelijke ongerustheid te verlossen.

Over den akker, die naar de rivier afdaalde,

kwam een man aanhollen. Hij had André herkend en wilde het verlossende woord: „André!" roepen, luid roepen, dat het galmde door het dorp, maar vermocht het niet. Hij greep André beet, nam hem als een pakje onder zijn rechterarm en draafde met hem op het huis toe. Die man was Doris.

„Doris, Doris!" schreeuwde André, „wat heb je toch, laat me loopen. Waar is vader, waar is moeder? Waarom zeg je niks?"

En toen ineens riep Doris, het verlossende woord - „André, André! Ik heb hem, hij is terug! André, André!"

Voor alle huizen stonden menschen en dat eene woord klonk van mond tot mond als een blijde jubel.

De lezer zal er nieuwsgierig naar zijn te weten, hoe de roodbonte haar plaats heeft gekregen in de dorpsweide.

De baron had aan Waanders, een van zijn tuinknechts, last gegeven de koe in de dorpsweide te drijven, en haar twee maal daags te melken, zoolang vrouw Vosters hierin door haar verstuikte voet verhinderd zou zijn.

„Je zult het dier wel hier of daar aan de boschkant vinden," had de baron verzekerd en Waanders was er op uit gegaan.

Van den landweg af had hij den koe op den heuvel gezien, haar losgemaakt van den boom en meegevoerd. Om André had hij zich niet bekommerd, die zou wel hier of daar een of ander uitvoeren. Misschien had hij de brui eraan gegeven

nog langer te hoeden. Het was immers een zonderlinge jongen, van wien alles te wachten was. In elk geval had de baron hem alleen instructies de koe betreffende gegeven, en wijl hij deze stipt uitvoerde, ging de jongen hem niet aan. Die zou wel terecht komen. Zoo kwam de roodbonte in de weide en de opschudding in het dorp.

In de Graafschapbode, de krant, die een ieder op het dorp las, stond den eerstkomenden Zaterdag in geuren en kleuren het gansche relaas, en André was er trotsch op zijn naam te lezen.

HOOFDSTUK VI

Een avond van angst en spanning. André begeeft zich naar het huis van den veldwachter en steelt een sleutel. Waarom Manus, den strooper, André's hoofd tusschen zijn handen neemt.

Een dag en een nacht had het gesneeuwd. Groote vlokken, millioenen en millioenen, waren uit de grauw-zwarte lucht gedaald op de aarde, en toen de Oudejaarsdag aanbrak, leek ieder huisje op een woninkje van enkel sneeuw. De dennen in het groote bosch achter de huizen der burgers waren als met weelderig dons versierde kerstboomen.

Maar tegen den middag kwam de wind opzetten en die schudde de denneboomen heen en weer en beroofde ze van hun mooie vacht. Hij joeg de sneeuw van de daken en schudde de kruinen der hooge beukeboomen langs de laan heen en weer, dat ze kermend en krakend hun schoon sneeuwkleed verloren.

Over de laan gierde hij en joeg de sneeuw op hoopen, die zich vastlegden tegen de boomen en de huizen.

André stond in de voorkamer en keek naar de zwiepende beukenkruinen en naar de wolken, die de wind voor zich uitjoeg.

Moeder kwam binnen.

„André, hier is de bezem, veeg alle sneeuw weg om het huis."

„Dit doet de wind al, moeder."

„Ja, maar niet mooi genoeg, morgen hebben we het nieuwe jaar, dan moet het er opgeruimd en netjes uitzien om ons huis."

„Waarom moet dat, moeder?"

„Ja, omdat we het nieuwe jaar toch niet kunnen ontvangen in een rommel. Het nieuwe jaar is de gast van alle menschen. Zie maar, vrouw Welkers is ook al aan den gang."

Het was een vaste gewoonte op het dorp: Oudejaars-middag werd er gebezemd en geharkt om de huizen, ter eere van den verwachten gast: het Nieuwe-Jaar. Het was, alsof de menschen naar hem verlangden, alsof ze genoeg hadden van den stervenden, ouden man, dien ze graag zagen heengaan.

André veegde den steenen omloop langs het huis schoon en harkte den grond er langs op.

„André, a'j klaor bunt, mo'j effen bi'j mien kommen."

Het was de stem van vrouw Welkers aan den overkant van de laan.

Toen André met zijn werk gereed was, haastte hij zich naar vrouw Welkers' huis.

„Now gaon wi'j samen eens lekkere waofels aeten, André," zei ze.

Ze reikte er van het diepe boord aan André een toe, nam er zelf ook een en zuchtte.

„De laatste, die wi'j aeten van 't jaor, André."
En ze zuchtte weer.

André zag haar aan en vroeg: „Waorom zucht i'j, tante Welkers?"

„Och, wat za'k ow zeggen, André. As zoo'n jaor van ons weg is, zun we toch altoos iets kwiet, då we nooit weerum kriegen."

„Maor, daor kump toch een nieuw jaor, tante Welkers?"

Vrouw Welkers streelde hem door de haren en zei: „Dat begriep i'j nog zoo niet, mien jongen; maor a'j wat older wordt..... Weg is weg, André, en wat een mensch kwiet is, krig hi'j niet terug."

„Fijne waofels, tante."

„Nem d'r nog maar een, beste jongen. Heur toch die storm; 't olde jaor geet niet vrindelijk van ons weg."

Plotselig stiet de wind de kamerdeur met een harden smak open en vloog huilend en gierend het vertrek in.

„M'n hemel, wat nu!" riep vrouw Welkers, terwijl ze zich naar de opengesmeten deur haastte. De weer toegeduwde gangdeur sloot den wind buiten en vrouw Vroom stoof hijgend de kamer binnen.

„Hei'j 't al geheurd, Manus de strooper zit in de toren. De veldwachter en de jager hebben 'm opgesloten."

Hijgend viel ze op een stoel neer.

„Mensch, mensch, wat een storm, d'r is niet tegen op te kommen."

Vrouw Welkers ging eveneens zitten, legde de armen op de tafel en zei:

„Wat je me nou vertelt, buurvrouw! Hebben ze Manus opgesloten in den toren? Gestroopt, natuurlijk."

„Ja, gestroopt het ie," antwoordde vrouw Vroom, een wafel van het bord pakkende, „en hi'j het zich verzet, naor ik heur."

Vrouw Welkers schudde het hoofd.

„Wat 'n oldejaorsaovond veur zien vrouw en kinderen."

„Mensch, 'k mot 'r niet an denken," zei vrouw Vroom en ze zuchtte weer diep.

„Lekkere waofels, vrouw Welkers."

„Nem d'r nog maor een, buurvrouw."

Vrouw Welkers reikte ook André nog een wafel toe, doch hij bedankte.

„'k Gao naor huus," zei hij en liep de kamer uit.

Manus, de strooper, zat opgesloten in den toren! Dit nieuws liet hem niet los. Hij kende Manus van dien middag in de kolk, hij herinnerde zich thans met een gevoel van dankbaarheid, dat Manus hem had helpen zoeken naar de koe.

En nu zat Manus opgesloten in den donkeren toren.

André liep naar zijn vader, die in de smederij was. Moeder was er ook.

Het groote nieuws bespraken zij.

„Als ik den veldwachter was geweest," zei moeder, „had ik het vandaag maar door de vingers gezien. Oudejaarsavond en dan opgesloten! Zijn vrouw en kinderen alleen!"

„Wat moest de veldwachter anders doen," meende vader. „De jager was immers bij hem. Laat hij den strooper gaan en de jager brengt dit ter oore van den baron, wat staat den veldwachter dan niet te wachten? Ontslag, zoo zeker als twee maal twee vier is."

„Als hij zich niet verzet had," onderstelde Doris, „zou 't nog wel met hem afgeloopen zijn. Stom van hem zich teweer te stellen."

Vader had hiervoor een aannemelijke verklaring.

„Manus dacht aan den oudejaarsavond, hij dacht aan vrouw en kinderen, en zag het donkere cachot onder den toren in 't naaste vooruitzicht.

Niet in den toren, vanavond niet in den toren."

Dit was de eenige gedachte, die hem vervulde en hem tot verzet dwong. Hij kon niet anders."

Vader doofde het vuur uit.

„Voor van 't jaar genoeg," zei hij. „Nou gaan we ons wasschen en mooi maken," dan ziet het Nieuwe Jaar ons met blijde oogen aan, omdat we zoo rein en schoon zijn."

Moeder lachte, pakte vader bij beide ooren beet en zei „Weet je, waarom het oude jaar de wind zoo laat huilen? Omdat het oude jaar kwaad is, omdat je drie honderd vijf en zestig dagen zoo'n zwarte kerel geweest bent."

André sloop de smidse uit; tegen den muur van het achterhuis, buiten den wind, ging hij staan en dacht.... aan Manus, den strooper.

Die zat daar neergehurkt in den donkeren toren,

hij hoorde het akelig geloei van den wind en dacht aan zijn vrouw en kinderen, die zoo verlangden naar hem. Manus, de strooper, opgesloten, opgesloten als Kazan, die gestorven was van heimwee, opgesloten als het vinkje, dat hij toen bevrijd had.

En nu zat een mensch opgesloten op den oudejaarsavond, als alle menschen blij waren en feestvierden.

„Het nieuwe jaar ziet ons met blijde oogen aan," zei vader zooeven.

Het nieuwe jaar zou Manus, de strooper, in dat donkere cachot niet kunnen zien. In lustelooze houding stond hij ineengezakt een tijdlang tegen den muur en peinsde, peinsde.

Plotseling veerde hij, bezield door een grootsch voornemen, overeind.

Hij zou Manus, den strooper, uit zijn gevangenschap bevrijden! Zijn plan had hij beraamd en mocht hij hierin niet slagen, dan had hij tenminste voor zich zelf de voldoening het zijne getracht te hebben. Hij liep naar het huis van Knijf, den veldwachter. Zijn bezoek aan deze woning kon niet de minste verbazing verwekken. Louis Knijf toch was zijn beste vriend, naast wien hij al een paar jaren in dezelfde schoolbank zat. Hoewel André zijn plan tot in de kleinste onderdeelen had vastgesteld, begreep hij, dat hij, om alle argwaan te vermijden, met groote omzichtigheid moest te werk gaan. Eén onvoorzichtige handeling, één ondoordacht woord kon alles bederven, Hij stapte de gang binnen; uit de keu-

ken kwam de geur van poffertjes, die gebakken werden, hem tegemoet. Hij hoorde het rinkelen van vaatwerk, opende de kamerdeur en stapte binnen.

Louis zat aan de tafel en las.

„Allo, jij, André, heb je 't al gehoord? Vader en de jager hebben Manus, den strooper, opgesloten in den toren."

„Ik weet het al, wat doet ie ook te stroopen. Waar is je vader?"

„Die is naar den burgemeester om rapport uit te brengen. Hij zal zoo wel terug wezen. Ga je naar de Oudejaarsavond-kerk?"

„Neen, vader en moeder gaan en Doris ook. Ik moet op 't huis passen. Ga jij?"

„Ja, met vader."

Op dit oogenbfik ging de buitendeur open en onmiddellijk verscheen de veldwachter in de kamer.

„Ha, André! Je komt zeker een poffertje meepikken?"

André antwoordde niet, keek den veldwachter aan en zei: „Manus, de strooper, zit achter slot en grendel, hè?"

De veldwachter bromde iets binnenmonds, dat André niet verstond, trok zijn dienstjas uit en hing die aan een kram in den muur op.

Met de woorden: „Moeder is zeker in de keuken aan 't bakken," verliet hij het vertrek.

Tersluiks keek andré naar de dienstjas en de vingers van zijn beide handen beefden op de knieën, die onder de tafel verscholen waren.

Louis sloeg het boek dicht en vroeg, André aanziende: „Blijf jij op tot twaalf uur?"

„Ik denk het wel," was André's antwoord en zijn oogen werden weer naar die jas getrokken.

Louis, die meende, dat André op de klok keek, wendde zijn hoofd om.

„Pas vijf uur," zei hij: „de kerk begint om half zeven, tijd genoeg nog om mijn Zondagsche pak aan te trekken." André's onrust klom met de minuut, zijn geest zocht vruchteloos naar een middel om Louis in de verzoeking of de noodzakelijkheid te brengen de kamer te verlaten. Maar hij vond geen middel. En de veldwachter kon ieder oogenblik uit de keuken terug komen, in welk geval hij zijn poging onherroepelijk als vergeefs kon beschouwen.

„Dat 's een warme jas, die dienstjas van je vader," zei hij ineens en hij schrok van deze dwaze en onvoorzichtige opmerking.

„Dat 's vaders winterjas," zei Louis.

André zat op heete kolen; zenuwachtig trilden zijn vingers, onrustig betrommelden zijn voeten de vloer.

„Heb je 't koud," vroeg Louis, „dat je zoo met je voeten trommelt?"

„Neen, neen", antwoordde André snel, zijn rechterbeen over het linker werpende, „koud heb ik het niet, maar.... ik zou wel wat willen drinken."

Louis schaterde. „Dus jij trommelt met je voeten, als je dorst hebt; een nieuwe manier.

Maar ga je gang, je weet, de pomp staat in de keuken."

Deze herinnering bracht André nog verder van de wijs en een uitvlucht vindende om de kamer niet te verlaten, zei hij onnoodig luid: „Neen, ik zal toch maar niet drinken, ik moet thuis dadelijk aan de chocola, die moeder gezet heeft. En als ik nu eerst koud water drink". . . .

„Louis," riep moeders stem uit de keuken, „kom je poffertjes halen voor André en je zelf?"

Louis sprong op en liep de kamer uit.

André was alleen, alleen met de jas.

Angstig omziende naar de deur, stond hij op. Op zijn teenen sloop hij naar de jas. Het hart bonsde wild in zijn borst. Zenuwachtig betastten zijn handen de binnenzakken. Deze waren leeg. Toen de buitenzakken; uit een van deze kwam de zware, verroeste sleutel te voorschijn, die zijn sidderende vingers in een zak van zijn jas glijden lieten.

Haastig zocht hij zijn stoel weer op, drukte zijn voeten vast op den vloer, klemde zijn handen om de spijlen van den stoel en floot. Hij floot al harder en harder.

„André fluit het oude jaar weg."

Het was de stem van den veldwachter, die de kamer weer binnenkwam, door Louis gevolgd, die twee bordjes met poffertjes binnenbracht.

André verslond letterlijk het baksel.

„Het schijnt je te smaken," zei de veldwachter, die het scheergerei uit een kastje haalde en zich weer naar de keuken begaf.

Toen nu de jongens alleen waren, had André gelegenheid het tweede deel van zijn ontworpen plan voor te bereiden. Het eerste en voornaamste was schitterend gelukt. Uit zijn zak haalde hij een sleutel, door een touw met een spijker verbonden.

„Heb jij er ook zoo een?"

„Natuurlijk," was Louis! antwoord, „daar ligt ie op de schoorsteen."

André bekeek met kennersoog den sleutel en waarschuwde: „Hiermee moet je niet schieten, dat 's gevaarlijk; deze sleutel is gegoten, als ze uit elkaar springt, kan dat jou je oogen kosten. Vader heeft me ervoor gewaarschuwd. Ik zal jou een anderen sleutel brengen, kijk zoo een, als de mijne is. Die kan nooit uit elkaar springen, want 't is geen gegoten sleutel."

André trok een doosje lucifers uit zijn zak, vulde het gat van den sleutel met eenige luciferskoppen en zei: „Kom mee naar buiten, dan zul je 'm hooren knallen."

André stak den spijker in de sleutelopening, de vingers van zijn rechterhand omklemden het touw en toen hij met kracht den spijkerkop tegen den muur sloeg, daverde de knal als een pistoolschot over het dorp.

„Zie je, zoo breng ik er jou een; jouw sleutel deugt niet, doe nou wat ik zeg en schiet er niet meer mee. Voor je uit de kerk terug bent, heb ik jou een betere gebracht."

„Dat doe je dus vast?"

„Vast en zeker!"

En zonder Louis' moeder te bedanken voor de poffertjes, liep André de donkere laan op, tevreden over den afloop van zijn bezoek aan het huis van den veldwachter. Zijn vingers betastten den sleutel. Ja, die moest wel van den toren zijn, op geen enkel huisslot paste zoo'n groote sleutel; hij was bovendien verroest, teeken van weinig gebruik. Hoe slim had hij alles overwogen! Door Louis een echte, een geslagen sleutel te beloven, had hij ten tweeden male zonder argwaan te wekken, toegang tot het huis. Als hij maar eenmaal hierin was, zou hij wel een nieuwe list verzinnen, die hem in staat stelde, den sleutel ongemerkt in 's veldwachters jas te doen glijden. Eén ding stond vast: Manus, den strooper, zou hij zijn vrijheid teruggeven, zoo goed als dat vinkje. Wat moest die man heimwee voelen! En was Kazan niet van heimwee gestorven? Toen hij thuis kwam, waren vader, moeder en Doris zich aan het kleeden voor hun kerkbezoek.

Onverschillig zette André zich op een stoel, nam een oude krant en deed, of hij zich voor de verschillende berichten interesseerde.

„Nou André," zei vader, toen hij klaar was om heen te gaan, „je moet het die anderhalf uur maar alleen zien te stellen." De drie menschen gingen heen. André zwaaide met de hand.

Nauw hadden ze de buitendeur achter zich dichtgetrokken, of de kerkklok begon te luiden. Eentonig en somber klonken de galmende tonen heen door het gieren van den wind.

„Bom, bom-bom."

„Hie-ie" gierde de storm.

En nu André daar zoo alleen zat in die stille kamer en buiten die akelige geluiden hoorde, maakte opeens een zenuwachtige angst zich van hem meester, die hem de vraag naar de lippen perste: „Wat ga ik eigenlijk doen? Mag ik den man de vrijheid teruggeven, waarvan hij door eigen schuld beroofd is?" Onwillekeurig haalde hij den sleutel te voorschijn, die trilde in zijn bevende handen.

Moest hij eigenlijk zijn bevrijdingspogingen maar niet opgeven? De laatste klokkegalm stierf weg in 't windgeloei. De dienst in de kerk was aangevangen. Nu moest hij beslissen; het oogenblik was gekomen. Aarzelend stond hij op en stak den sleutel weer in den zak. Alle dorpelingen waren nu in de kerk, en zij, die niet gegaan waren, zaten thuis op de kerkgangers te wachten met heerlijke dranken en spijzen. Buiten zou hij veilig wezen, ongezien kon hij thans zijn plan uitvoeren.

Nog een korte aarzeling.... toen stapte hij de deur uit, die hij zorgvuldig achter zich toetrok en verdween in de duisternis. De vensters der huizen langs de laan waren alle gesloten; voor de dorpsherberg echter brandde een lantaarn.

Voor hij den lichtcirkel betrad bleef hij staan en gluurde om zich heen. Er was niemand en ongezien bereikte hij de kerk, waarboven de toren uitstak; een zwarte silhouet tegen den grauwen avondhemel.

Voor de kerkdeur bleef hij staan en luisterde. Een oogenblik hoorde hij niets. De kerk scheen ledig. Tot het orgel begon te spelen en hij de aanwezigen hoorde zingen:

Gelijk het gras is ons kortstondig leven,
Gelijk de bloem, die op het veld verheven
Wel sierlijk pronkt, maar krachtloos is en teer,
Wanneer de wind zich over 't land laat hooren
Dan knakt haar steel, haar schoonheid gaat ver-
[loren,
Men kent, men vindt haar standplaats zelfs niet
[meer.

En diep ontroerd ijlde hij naar de andere zijde, waar de toren was.

Hij moest handelen, eer het te laat was.

Op den tast vond hij de deur, die hij met de vingers betastte om het slot te vinden, doch vergeefs.

Dan bedacht hij, dat hij lucifers bij zich droeg. Hij stak er een aan, die de wind onmiddellijk uitwoei. Een tweede en een derde lucifer ondergingen hetzelfde lot. Tot de maan hem te hulp kwam. Haastig stak hij den sleutel in het slot, knarsend en krakend week de deur naar binnen. Uit den donkeren hoek sprong de strooper te voorschijn en plaatste zich in zijn volle lengte tegenover André. Beiden stonden in het licht der maan.

„André, jij!" riep de man met gesmoorde stem, „wat kom je doen?"

„Ik kom je helpen, maak dat je wegkomt."

De man greep hem bij zijn beide schouders en zich tot André overbuigend, vroeg hij heesch: „Die sleutel, hoe kom je daaraan?"

„Weggehaald uit de jas van den veldwachter," fluisterde André met angstige stem.

„Weggehaald! Ben je gek geworden! Wou jij de gevangenis in voor diefstal? Gauw, sluit de deur weer en maak dat je wegkomt. Zorg in 's hemels naam, dat die sleutel weer op z'n plaats komt en spreek met niemand erover wat je gedaan hebt."

„Maar.... ik wil je vrij maken, loop naar huis, 't is oudejaarsavond, alle menschen zijn nu thuis."

„Geen woord meer, je laat me hier en trekt de deur dicht; wou jij je voor mij ongelukkig maken, je zelf, je ouders? Toen ineens als verteederd, vatte hij André's hoofd tusschen zijn handen en fluisterde hem toe: „André Van Vucht, nou moet je niet denken, dat ik boos op je ben. M'n leven lang zal ik niet vergeten, wat je voor mij doen wou. Maar ik mag je hulp niet aannemen. Je bent een goeie jongen, André. Maar nu weg, weg."

Zelf duwde hij de deur dicht, die André afsloot.

De maan was weer achter een groote wolk schuil gegaan en in de duisternis aanvaardde André den terugweg. De taak gering achtend, die hem nog restte, stapte hij de woning van den veldwachter binnen.

Vrouw Knijf zat aan de tafel.

„Zoo André, je komt zeker aan Louis den sleutel brengen, die je hem beloofd hebt?"

André legde zijn eigen sleutel en spijker op de tafel, ging ongevraagd zitten en keek tersluiks weer naar de jas.

„Lust je een kop chocola, André?"

Als deze vraag niet gekomen was, zou André haar hebben uitgelokt. Hij deelde haastig mee, dat hij dol veel van chocolademelk hield en vrouw Knijf haastte zich naar de keuken.

Toen ze terug was, zat de sleutel weer in 's veldwachters jas. En een pak was André van het hart gevallen. Hij dronk zijn chocolade, bedankte vrouw Knijf, wenschte haar een prettigen oudejaarsavond en haastte zich naar huis. Aan de tafel ging hij zitten en dacht aan Manus, den Strooper. En hoe meer hij over alles nadacht, hoe meer zijn achting, zijn bewondering voor dien man steeg.

Hij had zijn vrijheid, die hem toch zoo lief moest wezen, nu vooral op den oudejaarsavond, prijsgegeven om hem, André, voor veel onaangenaams te vrijwaren. André was thans weer volkomen in evenwicht; kalm en rustig kon hij nadenken over wat hij gedaan had en kwam tot de slotsom, dat hij wel iets goeds had willen doen uit medelijden, met Manus den strooper. maar dat hij zich van middelen bediend had, die nooit waren goed te praten.

Hij had den torensleutel uit den jas van den veldwachter.... gestolen, valsche vriendschap voor Louis gehuicheld, om zich listig te verzekeren van een vrijen toegang tot diens huis. En de vreeselijke gevolgen, die zijn daden hadden kunnen na zich slepen, waren voorkomen door Manus' heldhaftige weigering om te vluchten. Goeie, brave Manus."

Plotseling schrikte hij op: de torenklok wierp haar sombere galmen ten tweede male uit. De oudejaarsavonddienst was geëindigd.

Hij sprong op van zijn stoel en liep het vertrek op en neer.

Zijn hart was rustig nu; geen spanning, geen angst, geen vrees kwelden hem meer en hij zong, terwijl hij met blijde stappen de kamer op en neer liep:

Uren, dagen, maanden, jaren
Vlieden als een schaduw heen,
Ach, wij vinden, waar wij staren,
Niets bestendigs hier beneen.
Op den weg, dien wij betreden,
Staat geen voetstap, die beklijft;
Al het heden wordt verleden,
Schoon 't ons toegerekend blijft.

Plotseling bleef hij, nadenkend staan en herhaalde zacht den regel:

Schoon 't ons toegerekend blijft.

En voor het eerst begreep en voelde hij de beteekenis van deze waarschuwing. De kamerdeur was opengegaan, maar André had het niet gehoord. Hij stond midden in het vertrek; nadenkend staarden zijn oogen naar den vloer. Vaders stem deed hem verschrikt opzien.

„Daar staat de schuldbewuste. Hij heeft natuurlijk alle poffertjes opgegeten en wacht gelaten het vonnis af."

„En dat luidt: Vrijspraak, vrijspraak!" riep André, de kastdeur ,waarachter op twee schalen de poffertjes gevleid waren, openwerpende. „Vrijspraak, vrijspraak, vader!" André was opgewonden, omdat hij aan een ander vonnis dacht, dat den strooper wachtte.

„Ziezoo," zei moeder, haar mantel uittrekkende, „nu gaan we gezellig om de tafel zitten en we zullen babbelend en smullend het nieuwe jaar afwachten."

De storm was uitgewoed en hij had de wolkenklompen een voor een voor zich uitgedreven en nu hing de maan mat-bleek te schijnen aan den waterigen hemel.

Op het dorp was het stil; de menschen waren in hun huizen, bespraken de gebeurtenissen van het voorbije jaar en maakten plannen voor het nieuwe.

„Dominé," vertelde moeder, „had in zijn preek blijkbaar gezinspeeld op de opsluiting van den strooper, toen hij op 's menschen plicht wees genade te kunnen schenken, ook waar het recht eischen mocht."

„Zouden ze Manus, den strooper, langen tijd opgesloten houden, vader?" Deze glimlachte.

„Ik vermoed, dat hij voor twaalf uur wel weer thuis zal wezen; de burgemeester is een goedaardig man en de baron houdt al evenmin van krasse maatregelen. Trouwens, dat weet je zelf het best, André."

„Vader, als U nou eens een sleutel van den toren had en u maakte de deur open, zoodat Manus, de strooper, vluchten kon, zou U daarvoor gestraft worden?" In brandend verlangen, wat vader hierop wel antwoorden zou, keek André hem met groote oogen aan.

Wat er nu toch in het hoofd van den jongen wel omging, om zoo'n vreemde vraag te doen?

Met stomme verbazing keken de groote menschen hem aan.

„Waarom doe je me die vraag, André?"

„Is 't dan een gekke vraag, vader? Als U nou eens in den toren opgesloten was en ik had een sleutel...."

„Dan zou jij me d'r uithalen, natuurlijk," lachte vader, „moeder, wat hebben we toch een braven zoon."

Het was André ernst geweest met zijn vraag, doch nu vader een schertsend antwoord had gegeven, achtte hij het raadzaam, dit onderwerp niet verder aan te roeren.

Had Manus, de strooper, hem bovendien niet op het hart gedrukt er met niemand over te spreken?

André roerde het geval met Manus niet meer aan en was blij, toen de torenklok haar twaalf slagen bomde door de stille nachtlucht. Hij verlangde naar rust, want hij was moe, doodmoe.

Nieuwjaarsmorgen! En de zon scheen! De zon, in dagen niet gezien, glimlachte over het dorp. Buurvrouwen riepen elkander uit de open

buitendeuren een: „Veel heil en zegen" toe, arme huttejongens trokken van huis tot huis om voor hun: „Al wat wenschelijk is," wat centen te oogsten. Jongens deden hun geïmproviseerde pistolen knallen ter eere van het pas begonnen Nieuwe Jaar. Het gansche dorp was herleefd; de musschen sjilpten en vochten met elkander als straatjongens, de kraaien krasten, gezeten op de glinsterende takken der boomen, eksters lachten en vinken schalden hun lied.

Het leek, of de Lente spoedig zou komen.

Uit zijn huisje stapte tegen elf uur in den morgen, Manus, de strooper. Voor het raam stonden zijn vrouw en drie kinderen en wuifden tegen hem als hij achterom keek, en dan zwaaide hij met zijn linkerarm, want in de rechter droeg hij zijn met een zwarten doek omwonden geweer. Manus, de strooper, was gelukkig.

Een nieuw en beter leven ging hij tegemoet.

Den vorigen avond, toen de kerkdienst geeindigd was, had de veldwachter de torendeur ontsloten, hem meegenomen naar de consistoriekamer der kerk, en hem geleid voor de drie groote dorpsmachten: de baron, de burgemeester en de dominee. Neen, ze hadden hem niet op de pijnbank gelegd, maar als een blij en gelukkig mensch was hij naar vrouw en kinderen geloopen, om dezen te vertellen, dat de baron hem aangenomen had als vast werkman in den tuin van het kasteel. En dat hij bijna het dubbele verdienen zou van het loon, dat de

boeren, bij wie hij als daglooner werkte, hem uitbetaalden.

Maar als hij ooit weer stroopte....

Dat geweer moest het huis uit, hij ging het brengen naar zijn jongen vriend, die hem zoo edelmoedig had willen redden. Die moest het maar houden als een herinnering aan zijn dankbaarheid. De menschen die in de huizen langs de laan woonden en hem zagen gaan, waren stom van verbazing. Daar ging Manus, de strooper, en hij stapte fier en vrij alsof er geen misdaad en geen toren bestond.

Zware stappen klonken in de gang van André's huis; de kamerdeur ging open, binnen trad Manus, de strooper. Van stomme verbazing sprak niemand een woord, ook vrouw Welkers niet, die juist was binnengekomen om geluk te wenschen met het nieuwe jaar.

Manus stapte op André toe, gaf hem de hand, schudde die hartelijk en zei: „Hierin zit mijn geweer, André. Dat ding wil ik niet meer hebben. Ik geef het jou."

André sprongen de tranen in de oogen, de oudere menschen in de kamer bleven sprakeloos zitten.

Manus schoof een stoel bij de tafel, keek de zwijgende menschen een voor een aan en zei: „Ik zie aan jullie gezichten, dat je niet weet, wat er gebeurd is. En veel is er gebeurd gisterenavond. Maar eerst wil ik jullie zeggen, dat ik nog.... Manus haperde, zijn lippen trilden... nog aangedaan ben.... dat ik nog...." Hij

sprong op, nam weer André's hoofd tusschen zijn beide handen, en zei: „Je bent een beste, 'n lieve jongen, André."

Vader wreef zenuwachtig langs zijn kin, Doris gooide zijn pet op den vloer, moeder kreeg tranen in de oogen en tante Welkers begon te schreien als een verdrietig kind.

Nu ging Manus aan 't vertellen en toen de groote menschen alles wisten, keken ze André met bewondering aan en vrouw Welkers riep maar niet anders dan: „Heb ik 't niet altijd gezegd, altijd gezegd! André is een zonderlinge jongen, zoo is er geen een op het dorp."

Dienzelfden dag nog ging het als een loopend vuurtje door het dorp: „Heb je 't gehoord, wat André van Vucht heeft gedaan? Hij heeft de deur voor Manus, den strooper, opengemaakt om dezen in de gelegenheid te stellen tot vluchten."

„Het is een rare jongen," zei de een, een ander riep bewonderend:

„Wat hij al niet in z'n hoofd haalt," en een derde prees hem, zeggende: „'t Bewijst, dat er een goed hart in dien jongen zit; maar de kleermaker hoonde: „Hij vervalt van kwaad tot erger en voorspelde voor de zooveelste maal, dat er niks van dien jongen zou terecht komen."

Ze moesten maar op zijn woorden letten. En hij fluisterde aan het oor van zijn vrouw, die hij toch meende volkomen te kunnen vertrouwen:

„Dat de baron zoo'n galgenstrop niet onderhanden neemt, is mij een raadsel. Die helpt nog

een handje mee door hem de hand boven 't hoofd te houden. En ook de burgemeester moest een veer laten en zelfs de gemoedelijke veldwachter, die er toch geen schuld aan had, dat de burgemeester en de baron anders over André den zonderling, dachten dan de venijnige kleermaker.

HOOFDSTUK VII.

Een hoofdstuk, dat erg romantisch lijkt, maar het niet is. André verschijnt voor de rechters. Het dorp krijgt hoog bezoek en vrouw Welkers gluurt om den hoek van haar huis. Waarom de kleermaker uit zijn humeur is en vrouw Welkers de pannekoekspan in beide handen hoog boven haar hoofd houdt.

Manus Vierling, de ex-strooper, was dus aangesteld als vast werkman in den kasteeltuin, die evenwijdig met het riviertje zich uitstrekte achter de huizen der burgers, die in de dorpsstraat woonden.

Nu zijn weekloon het dubbele bedroeg van wat hij bij de boeren verdiende, kon hij met vrouw en kinderen behoorlijk rondkomen en had hij zijn nevenbedrijf van strooper eraan gegeven. Doch veiligheidshalve had hij zijn geweer van de hand gedaan. Manus kende uit ondervinding de verleiding, die machtiger zou kunnen worden dan hij zelf.

Dien gang naar de constoriekamer zou hij zijn leven lang niet vergeten.

„Je moet voor den baron en den burgemeester komen" had de veldwachter, die hem halen kwam, kortweg gezegd.

De twee hoogste dorpsmachten, zouden hem in verhoor nemen.

Wat stond hem te wachten?

Als hij nu nog aan den afloop dacht, wreef hij zich van blijdschap in de handen. Nog zag hij de verbaasde gezichten van de beide heeren voor zich, toen hij hem van André's poging verteld had hem te bevrijden.

„Hoe, wie, wat!" had de baron, alsof hij geheel in de war raakte, uitgeroepen.

„Heeft André van Vucht getracht ...."

„En den sleutel uit den zak van den veldwachter ge .... ge ...." onderbrak de burgemeester.

Manus had schik gekregen in de verbazing, de verwarring, van beiden.

Den tweeden nieuwjaarsdag kwam de huisknecht van het kasteel het aanzeggen:

„André moest dien middag om vier uur precies op het kasteel verschijnen."

Moeder poetste zijn schoenen en borstelde zijn kleeren, maar keek hem niet zonder bezorgdheid en angst na, toen hij de laan opliep.

„'t Is altijd wat bizonders met dien jongen", zuchtte ze, maar haar oogen omvatten hem met al haar liefde.

Voor André zelf leed het geen twijfel: er zou wat voor hem opzitten. Hij was er zich diep van bewust, nu nog zoo goed als op den Oudejaarsavond, dat hij iets had uitgevoerd, dat niemand en hij zelf ook niet kon goedpraten. Er zou stellig wat voor hem opzitten. Maar niet de minste vrees of angst voelde hij; hij was bereid de straf te ondergaan, die hem wachtte. Eén ding verheugde hem: Manus had het er goed afgebracht;

zijn fiere weigering om te vluchten was beloond. Ineens herinnerde hij zich zijn angst op dien middag, toen hij na zijn rit op den leeuw door de donkere kasteelgang liep. Zijn angst voor den toren, waarin de baron hem, naar hij vreesde, zou opsluiten. Dit was nu al vier jaar geleden en de jaren hadden hem verstandiger gemaakt. Nu was hij niet bang meer voor den toren.

Hol dreunden de zware belklanken door de gangen en de huisknecht, die onmiddellijk de deur voor hem opende zei: „Zoo, ben je daar, kom maar mee, ze wachten je."

Voor André gelegenheid had naar de personen te informeeren, die de huisknecht met het meervoudige „Ze", had aangeduid, stond hij in een zaal tegenover den baron en den burgemeester.

„Twee rechters dus", dacht André.

De heeren zaten naast elkaar aan de lange tafel, die midden in het vertrek stond. De huisknecht had André tegenover hen, aan de andere tafelzijde, neergezet. De burgemeester nam het woord.

„André van Vucht", zei hij: „je zult je zeker nog wel goed herinneren, wat je eergisteren, op den oudejaarsavond, gedaan hebt?"

André knikte.

Het gezicht van den burgemeester stond strak en ernstig, toen hij vervolgde: „Weet je wel, André Van Vucht, dat jij je aan strafbare feiten hebt schuldig gemaakt?"

Of André dat wist! Of hij zich den angst niet herinnerde, die zijn vingers beven deden, toen

hij den sleutel uit 's veldwachters zak trok! Of hij nog niet de ontroering voelde, die zich van hem meester maakte, toen hij naar de andere zijde van de kerk liep, waarboven de toren zich verhief! Zoo volkomen beleefde André wederom zijn ontroering, dat hij vergat den burgemeester op diens laatst geuite vraag te antwoorden.

Het hoofd der gemeente herhaalde zijn vraag in dezen vorm: „Zie je in, dat je iets gedaan hebt, dat je niet mocht doen?"

„Ja, mijnheer."

„En waarom deed je het dan toch?"

„Ik dacht alleen maar aan Manus, den strooper; dien wou ik redden. Hij zat opgesloten, mijnheer, op den oudejaarsavond."

Hij vergat, dat hij tegenover de twee hoogste en voornaamste menschen van het dorp stond en vertelde van Kazan, die gestorven was van heimwee, en van het vinkje, dat hij de vrijheid had teruggegeven. Hij vertelde, dat hij de bewaarschool was ontvlucht, toen hij nog heel klein was, omdat hij zich ook hier opgesloten voelde.

Maar hij verzweeg ook niet den angst, die hij had uitgestaan voor en na zijn reddingspoging.

Toen zei de baron iets in het fransch tot den burgemeester en beiden lachten. De jeugdige advocaat zag zijn pleidooi met succes bekroond.

Dan keek de burgemeester weer ineens heel ernstig en zijn voorhoofd fronsend vervolgde hij:

„Weet je wel, André Van Vucht, dat je straf verdient en dat jij nu op je beurt in den toren moest worden opgesloten?"

De uitwerking, die deze bedreiging op den jeugdigen boosdoener had, was een geheel andere dan baron en burgemeester verwacht hadden. In plaats van een benauwd gezicht te trekken, scheen het gansche gelaat van André zich te ontspannen en zijn groote, eerlijke oogen op den burgemeester gericht, antwoordde hij oolijk en vrijmoedig: „Dat doet U toch niet, mijnheer."

De burgemeester bleef ernstig kijken, doch de baron schaterde en fluisterde het hoofd der gemeente in 't oor: „Hij heeft waarlijk een groote menschenkennis, die jeugdige André Van Vucht"

De dorpsheer scheen plotseling spijt te gevoelen van zijn luchthartig lachen, want op zijn beurt ging hij nu heel ernstig kijken en bromde, André met den vinger dreigend: „André Van Vucht, ik waarschuw je. Zorg er voor, dat je nooit weer iets uithaalt, dat wij niet goed vinden, want . . . . denk er om, dat er een cachot is op ons dorp. Wees voorzichtig, André Van Vucht. Kan hij nu heengaan, burgemeester.?"

Deze knikte.

André Van Vucht ging heen.

Toen hij het plein opliep, stonden zijn rechters voor het raam en keken hem na.

„Een eigenaardige jongen", prees de burgemeester.

„Die een bizondere plaats inneemt onder de andere jongens van het dorp", verzekerde de baron.

„Dat hij den man uit den toren wou verlossen,

bewijst stellig z'n goede hart", zei de burgemeester, maar. . . ."

De baron stond op.

„Bij zoo'n zonderlingen jongen komen altijd „maren" te pas, burgemeester."

Alle jongens op het dorp werden simpel weg bij hun voornaam genoemd: Gerrit, Willem, Doris, Louis, om 't even, welken naam ze droegen.

André scheen recht te hebben op zijn volledigen naam: André Van Vucht.

De groote menschen, de jongens, de kleinste meisjes en ook de machtige kasteelbewoners spraken tot hem en duiden hem aan met den vollen naam: André Van Vucht

„André Van Vucht mag ik met ow meegaon naor de smederi'j? riep de kleine Mientje van vrouw Doolaars, als ze André over de laan zag loopen en zij voor de deur speelde.

„Gao maor met, Mientje".

En meermalen kwam Wimpie van vrouw Vroom erbij en Guusje en Heintje en nog veel meer anderen en trok André Van Vucht met een sliert kinderen naar de smidse, waar ze bewonderend keken naar het hoog-opvlammende vuur en angstige gilletjes slaakten en vonkjes naoogden, die door de smidse vlogen, als vader en Doris het gloeiende ijzer bewerkten. Als er zoo eenige van die kleine peuters bijeen waren, liep André naar zijn moeder en vroeg, of er niets te smullen was voor dat goedje.

Was de trommel leeg, dan gaf moeder hem dikwijls wat geld en zei: „Haal maar wat bij den

kruidenier en als je groot bent, moet je vader van een weeshuis worden, daar ben je geknipt voor."

's Avonds als het donker was buiten en de kleintjes sliepen, kwamen de groote jongens, die beurt om beurt de blaasbalg mochten trekken en wel eens den zwaren voorhamer zwaaien mochten.

Op winteravonden waren er altijd jongens in de smederij, omdat het hier zoo warm was en phantastisch. Maar ook, omdat er dikwijls het een of ander te smullen viel in de kamer bij moeder. Het waren gulle, hartelijke menschen de smid en zijn vrouw en André kon nu letterlijk alles missen.

Daarom ook was hij een zonderling in de oogen van veel jongens, maar een zonderling, dien ze goed lijden mochten, evenals de groote menschen, met uitzondering natuurlijk van den kleermaker en de ijzeren bewaarschooljuffrouw. Zonder deze algemeene genegenheid zou het leven van André Van Vucht zeer stellig heel anders geloopen zijn, zooals uit het vervolg van het verhaal blijken zal.

Op een middag — de Lente had wederom het dorpje in een lusthof omgetoverd — reed een met twee vurige paarden bespannen open rijtuig het dorp in. De ijzers onder de hoeven der paarden kletterden op de bonkerige steenen van de dorpsstraat en de menschen, die voor hun huis stonden, namen eerbiedig de pet in de hand en zij, die liepen, bleven onderdanig stilstaan. De

schitterende equipage met den koetsier en palfrenier in rijk livrei zou natuurlijk naar het kasteel rijden. Deze onderstelling werd bewaarheid; de paarden zwenkten de breede oprijlaan in.

Het kasteel kreeg hoog bezoek.

Baron en barones von Glück, die op een kasteel een uur over de Duitsche grens woonden, zouden voor drie dagen de gasten zijn.

Dit was op zichzelf niets bizonders. Het gebeurde meermalen, dat er baronnen, jonkheeren, baronessen en freules, die op hun kasteelen in den omtrek woonden, op bezoek kwamen. Ook trok het niet zoozeer de aandacht, dat de twee adellijke families den volgenden middag een wandeling door het dorp deden, maar toen ze hun schreden richtten naar de smidse, vervulde dit de menschen, die het zagen, met stomme verbazing.

André's vader, die de hooge bezoekers het eerst zag, wierp den hamer neer, ontdeed zich van het schootsvel en haastte zich naar buiten, waar de families hem wachtten onder den bloeienden kastanjeboom.

Vrouw Welkers had zich gehaast naar den achtermuur van haar woning en gluurde om den hoek; de postbode bleef midden op de laan staan en scheen den brand maar niet in zijn pijp te kunnen krijgen, vrouw Bos stond op een nog half gevulden kolenzak in het schuurtje en keek ongezien door het gebroken ruitje, de wegwerker hing over den steel van zijn schop te kijken, vrouw Richters, die ter zijde van haar huis met de wasch

bezig was, wrong het laatste laken zoo halsstarig lang uit, dat haar vingers er pijn van deden.

En toen de adellijke families de smidswoning binnengingen, was haar bezoek een geheimzinnig raadsel geworden voor de naast omwonenden. De buurt was in spanning. De lezer deelt ongetwijfeld de spanning der buurtmenschen en kan zich de stemming voorstellen in het smidsgezin, dat van pure verbijstering daar sprakeloos neerzat, toen de bezoekers waren heengegaan.

Het doel van hun visite namelijk was geen ander geweest dan .... André te ontrukken aan zijn ouders, weg te voeren uit het dorp.

Baron en barones von Glück waren kinderloos, hadden al sinds lang uitgezien naar een jongen, die, dat spreekt vanzelf geen „gewone knaap" mocht zijn, maar van ander allooi, een in alle opzichten buitengewone jongen. Dezen jongen zouden ze in zooverre tot hun kind verheffen, dat ze hem een schitterende opvoeding zouden geven, gepaard aan buitengewoon onderwijs, zoodat hij, man geworden, een aanzienlijke plaats in de maatschappij zou innemen.

„Het kind adopteeren, dat spreekt vanzelf, ging niet aan, wijl het enorme standsverschil zulks natuurlijk niet toeliet. Het kind moest de leegte in hun kasteel en hun hart aanvullen, waarvoor hun onbeperkte middelen hem ruimschoots zouden beloonen."

De baron en de barones van het Geldersche kasteel hadden André van Vucht waardig gekeurd die open plaats in te nemen en den Duitschen adel de kennismaking met en het bekijken van den jongen warm aanbevolen. 't Welk dan ook geschiedde met het gevolg, dat het Duitsche kasteel hem binnen zijn muren zou opnemen, zoodra ouders en zoon hiertoe hun verlangen per brief kenbaar zouden maken.

„Jullie moeten na rijp beraad maar een beslissing nemen", had de dorpsbaron gezegd, die tijdens het onderhoud als tolk had dienst gedaan, wijl de baron en de barones von Glück geen Hollandsch spraken.

Toen waren ze heengegaan.

Op de jeugdige verbeelding van André liet het vooruitzicht op een kasteel te zullen wonen niet na grooten indruk te maken, waaraan hij ook luide uiting gaf. Het liefst had hij gewild, dat zijn vader en moeder maar dadelijk de adellijke menschen om den hals waren gevallen — indien ze zulks zouden hebben toegelaten — om in dankbare woorden van hun ingenomenheid met het voorstel te getuigen. Dat hadden ze niet gedaan; vader zelfs had een langen bedenktijd geëischt, dien André ten eenen male onnoodig vond.

Doris was tijdens het langdurige onderhoud in de smederij gebleven, doch gewerkt had hij niet. Daar binnen moest wel iets bizonders aan de hand wezen en hij vermoedde, dat dit bijzondere André betrof, wiens naam hij eenige keeren had hooren noemen, toen ze daar onder den kastanjeboom hadden gestaan. André kwam de smederij binnengeloopen, en deed den knecht opschrikken uit diens gepeins, uitroepende:

„Ik gao weg, Doris, ik gao 't dorp uut. Ze kommen mien halen, de baron en de barones von Glück". Doris wist ternauwernood of hij waakte of droomde, richtte zich op van het aambeeld, waarover hij leunde, wreef langs zijn voorhoofd en door zijn oogen en zei: „Wat praot i'j now veur onzin? Wat zeg i'j eigenlijk." André legde hem alles uit, terwijl Doris in zijn volle lengte voor hem stond, de oogen wijd open van verstarde verbazing.

„En.... en....,' 'stamelde hij, „vinden ow vader en moeder dat goed?"

André zocht naar geen antwoord.

„Natuurlijk vinden ze 't goed! Ik word riek, Doris, schatriek! Iedereen wil toch riek worden! Wat kiek i'j gek, Doris!"

Deze schudde het hoofd.

„Ik gao 's effen met ow vader en moeder praoten", zei hij en liep de smidse uit.

André holde naar buurvrouw Welkers. In de keuken vond Doris zijn baas en vrouw zwijgend tegenover elkaar.

„Wat heur ik, geet de jongen weg?" vroeg de knecht.

„Daor is sprake van", antwoordde de smid zacht.

Ineens viel Doris uit: „As illu dat goedvinden, nou.... nou.... Dan bu'j gek." En geschrokken van zijn eigen woorden liep hij weg en de smidse in en trok hard aan den blaasbalg, of die stuk moest.

André stond in de keuken tegenover tante

Welkers, die zich uit zijn verwarrend verhaal en uitroepen slechts deze eene waarheid had bewust gemaakt, dat André het dorp zou verlaten.

„Maar dat zal zoo niet gaon!" riep ze en ze liep de deur uit en regelrecht naar den overkant.

André rende naar Louis Knijf's huis. Doris was inmiddels weer in de kamer terug gekomen; hij had wel hard getrokken aan den blaasbalg maar het zijne had hij daar binnen nog niet gezegd. En juist wilde hij opnieuw beginnen, toen vrouw Welkers binnenstoof.

„Wat heur ik, zal André weggaon? Heelemaal weg naor Pruisen? Hoe kriegen illu 't in de kop?"

„Dat he'k ook al gezegd!" schreeuwde Doris, die vrouw Welkers als een gewenscht bondgenoot bijviel.

„Wollen illu veur de riekdom dien lekkeren jongen afstaon?"

„'t Zol schande waezen!" schreeuwde Doris weer, die gesteund door vrouw Welkers verontwaardiging krassere termen ging gebruiken.

Terwijl Doris en vrouw Welkers den smid en diens vrouw als bekogelden met verwijten, stond André in de kamer tegenover Louis Knijf, en schilderde dezen de glorierieuse toekomst, die hem wachtte. En alsof André zelf de schepper van die schitterende toekomst was, keek Louis hem met de allergrootste bewondering aan.

„Mag je van je vader en moeder?" waagde Louis te vragen.

André legde hem uit, dat zijn vader en moeder verstandig genoeg waren om hun toestemming

te geven, waarvan zijn rijkdom en aanzien geheel afhankelijk zou zijn. Maar vrouw Welkers liet in de kamer van de smidswoning een andere meening hooren.

„Maor, ow toestemming geef illu natuurlijk nooit, nooit!" riep ze, „al kwamen honderd baronnen en baronessen um André te halen. Dat rieke volk denkt maor...."

„Sstt, vrouw Welkers," waarschuwde de smid, alsof de muren ooren hadden.

„Ik zeg de waorheid, smid", vervolgde vrouw Welkers en Doris zei daar amen op.

„Dat rieke volk denkt, dat ze met hun geld alles kunnen doen. Dat ze kinderen kunnen koopen en nog wel een jongen als André. Maor, dat motten ze zich niet verbeelden. En ik blief d'r bi'j, as illu ow jongen willen missen um geld.... dan bu'j.... dan bu'j...."

Wat ze dan wel waren, de ouders, zei vrouw Welkers niet, maar Doris zei, dat ze gelijk had.

André's moeder liet op den woordenrijken aanval van vrouw Welkers door Doris ondersteund, kalm volgen, dat 't nog in lange na niet beklonken was en dat haar man en zij zich er nog wel eens een enkel nachtje op zouden beslapen."

André Van Vucht's naam was dien avond op aller lippen. Den volgenden morgen was het een drukte van belang in de smederij. De bakker kwam met een oude, verroeste deursleutel, waarvoor hij een nieuwe gemaakt wilde hebben; de herbergier gaf de opdracht een hoepel voor

zijn zoon te maken; domine's tuinman kwam met een kapotte hark, de brievengaarder met een dito kachelpijp; de kruidenier toonde een waterketel, die een nieuwen bodem hard noodig had, vrouw Tuit duwde met moeite een kinderwagen voor zich uit, waaraan een wiel ontbrak; de juffrouw van het schoolhoofd droeg een geverfde plank aan, die de smid in een kapstok moest omtooveren.

Kortom, de smederij was bevolkt met nieuwsgierigen.

Maar de smid liet niet veel los. Alles, wat hij zei kwam op hetzelfde neer: „Z'n vrouw en hij moesten de zaak nog eens ernstig bekijken en overleggen; haast was er niet bij."

En onvoldaan keerden de klanten terug naar hun huis.

De kleermaker was uit zijn humeur, en foeterde in de herberg:

„'t Is of die jongen een algemeen bezit van het dorp is; 'n ieder maakt zich druk over 'm".

„En dat heeft alle reden", bulderde de brievengaarder. „Is 'r 'n tweede jongen als hij op het dorp. Mag iedereen den jongen niet lijden, of 't zijn eigen is? Tot de kleinste kindertjes toe zijn gek op 'm."

„'n Bizondere jongen is 't zeker", gaf een der mannen, aan wien de kleermaker juist een glaasje had aangeboden, schuchter toe.

De kleermaker schoof zijn stoel aan een ander tafeltje, ging zitten en een oude Graafschapsbode lezen, het hoofd tusschen beide handen.

Vier dagen later. Over André's vertrek uit het dorp werd niet meer gesproken. André was ziek. De dorpsdokter had longontsteking geconstateerd. Buurvrouw Welkers deed zoo goed en kwaad dat ging het huishouden van den smid erbij, omdat André's moeder maar één taak kende: haar jongen te verplegen. De zaken in de smederij moesten doorgaan. Doch meermalen, als Doris er niet was, liet de smid de blaasbalg rusten en dan was het zoo stil in en om de smederij, dat het den smiid was, of zijn jongen al weg was gegaan. Dan kreeg hij tranen in de oogen en liep op zijn kousevoeten naar de slaapkamer, om zijn jongen te zien. De koorts bleef aanhouden, nam iederen dag nog in hevigheid toe. Op een middag ijlde André in een onrustigen slaap.

„Neen, niet naar baron von Glück, ik wil niet. Die twee groote snorren.... ze worden langer... langer.... ze grijpen om m'n keel.... hij wurgt me.... moeder, moeder!"

André schrikte wakker, sprong overeind, sloeg zijn armen om moeders hals en smeekte, terwijl zijn tanden op elkaar klapperden van de koorts: „Ik wil bi'j ow blieven, moeder, bi'j ow blieven."

En hij nestelde zijn hoofd veilig in moeders armen of hij nog een klein kind was.

Zacht en innig fluisterde moeder aan zijn oor: „Neen, mien lieve jongen, i'j gaot niet weg van ons, i'j blieft hier, lieve jongen. Toe, gao maor rustig slaopen".

Moeder legde hem neer; toen ze hem in slaap wist, liep ze naar de huiskamer en snikte hier in

folterend zelfverwijt: „Dat we d'r an hebben kunnen denken, ow weg te laoten gaon, André, André, dat mo'j ons maor vergeven."

Het is eenige dagen later. Het dorp lacht in de blanke Junizon; de vogels zingen en jubelen in de groene boomen; ooievaars en reigers zweven op strak gespannen wieken door het blauwe ruim van de lucht. In de tuinen der burgers kraaien de hanen en kakelen de kippen; op de groene weiden aan de overzijde van het riviertje loeien de koeien; in de smederij klinken blij de hamers op het stalen aambeeld.

En onder den in witte en roode tuilen bloeiende kastanjeboom zit André en luistert naar al die blijde geluiden en zijn oogen drinken het moois, dat alom is.

Wat is er een vreugde op het dorp geweest, toen na de crisisdag de dokter de verademende mededeeling had gedaan, dat de crisis achter den rug was en alle gevaar dus was geweken.

„Hei 't moole nieuws geheurd, André van Vucht wordt weer baeter", juichte het van mond tot mond, en ieder, die den dokter zag loopen of in z'n tilbury rijden, groette hem extra vriendelijk. Vrouw Welkers danste door de keuken, de pannekoekspan in de hand.

Zoo trof haar vrouw Doolaars aan, toen deze op den morgen van dat groote nieuws kwam oploopen.

„Mensch, wat hei 'j, wat doe 'j toch!" riep ze uit, „is 't ow in den kop geslagen?"

Vrouw Welkers bleef staan, hief de pan in beide handen boven haar hoofd en riep:

„Onze jongen is weer baeter, ik gao pannekoeken met spek veur 'm bakken."

Vrouw Doolaars schaterde, sloeg met haar handen op de buik en zei: „Maor mensch, bu'j zestig!"

„Wo'j onzen jongen zwaore pannekoeken met spek voeren, nou al!"

Vrouw Welkers liet de pannekoekenpan zakken en zei zuchtend: „Dat spit mien now, 'k had 'm zoo graag z'n lievelingskostje gebracht."

In den loop van dezen dag kreeg de smidswoning bezoek van den baron en de barones, die persoonlijk kwamen gelukwenschen. De smid had hun enkele dagen geleden reeds mededeeling gedaan van den brief, dien hij aan den baron von Glück had geschreven.

„Smid, " zei de baron, „als je André had laten vertrekken, was m'n heele dorp leeggeloopen, om den jongen terug te halen, want ze willen 'm geen van allen missen."

André, wiens bed dien dag in de huiskamer was gezet, hoorde barons verzekering en hij dacht aan den kleermaker en de bewaarschooljuffrouw.... en glimlachte.

HOOFDSTUK VIII

Een hoofdstuk van bloed, van lijken en zwarte koffie. André botst tegen Theo Ram op en de Burgemeester beklimt den hoogen stoel.

Over de laan ging de burgemeester. Hij was op weg naar de school, om aan deze zijn halfjaarlijksch bezoek te brengen. Dit gold steeds uitsluitend de hoogste klasse, waarmede hij zich een paar uren bezig hield om de vorderingen, die de leerlingen in een of ander vak gemaakt hadden, te kunnen beoordeelen. Noch het schoolhoofd, noch de leerlingen zagen tegen dit examen op, wijl de burgemeester een humaan mensch was, meer geneigd tot prijzen dan tot laken. Al voortwandelende liet hij de rij der onderwezen vakken de revue passeeren, om voor dezen bezoekdag een keuze te doen.

Deze viel op de Nederlandsche taal en hij besloot den leerlingen het maken van een opstel op te dragen. Dit vastgesteld hebbende, bleef hem nog over het onderwerp te bepalen, waarover de jeugdige stylisten het hunne zouden te berde brengen. Om stipt rechtvaardig te zijn in zijn beoordeeling der onderscheiden pennevruchten, diende hij een onderwerp te kiezen, waarvan geen der leerlingen reeds een of ander kon gele-

zen hebben of waarmede hij door ervaring bekend kon zijn. Een onderwerp dus, dat allen vreemd moest wezen. De burgemeester peinsde en vond.

De school was juist aan, toen het hoofd der gemeente glimlachend het locaal binnentrad. Hij onderhield zich een oogenblik met het schoolhoofd, plaatste zich voor de afdeeling, waarin de leerlingen der hoogste klasse gezeten waren en vertelde dezen, dat ze een opstel te schrijven hadden. Dit was iets voor André, die de onmiskenbare gave had, zijn gedachten over een onderwerp vlot en helder te kunnen weergeven. De burgemeester zou stellig een vrij opstel eischen en dan zou hij schrijven over den Oudejaarsavond en Manus, den strooper. Dat zou een opstel worden en daar de burgemeester hem bij herhaling aankeek, was zijn onderstelling reeds zekerheid geworden. Die oudejaarsavond met al zijn herinneringen zou opnieuw in hem opleven en hij zou schrijven, schrijven, zooals hij nooit geschreven had.

Doch de burgemeester had een gansch ander onderwerp vastgesteld, dat hij aan de jeugdige examinandi aldus omschreef:

„Jongens en meisjes, ik ga jullie iets vertellen. Luister dus naar me.

Over een landweg liep blootsvoets een eenzame man. Daar hij reeds een verren tocht achter den rug had en zijn te kleine schoenen hem knelden. . . .”

„Dat kan niet!” riep André oneerbiedig, wat

het schoolhoofd aanleiding gaf hem met den vinger te waarschuwen.

„Juist opgemerkt,” prees de burgemeester, „als iemand blootsvoets gaat, kan ik niet beweren, dat zijn schoenen hem knellen.

Luister verder naar mijn verhaal.

„Op zijn gladgeschoren gelaat waren zijn zorgen in diepe rimpels gegroefd. Toen hij daar zoo neerzat op den berm van den weg en aan zijn vele zorgen en ontberingen dacht, vloeiden de tranen door zijn langen, witten baard. . . .” De geheele klasse barstte los in schaterend lachen, waaraan de burgemeester en het schoolhoofd hartelijk deelnamen.

Toen de stilte was teruggekeerd, vervolgde het dorpshoofd:

„Jullie moet een opstel schrijven, dat eigenlijk een geheel is van dergelijke ongerijmdheden en onzinnigheden.” Een vertelling dus, die we het best zouden kunnen betitelen als: „Een onzinnig Verhaal.”

Ik stel aan den schrijver van het beste opstel over dit onderwerp een belooning in het vooruitzicht, welke zal bestaan uit een mooi boek. Mijnheer Donkers en ik zullen jullie werk beoordeelen en ons beider gemeen oordeel zal den prijs toekennen.

„Aan den arbeid dus!”

Terwijl de twee heeren zacht fluisterend spraken, ging de klasse met vurigen ijver aan den arbeid, want ieder der leerlingen wilde den in 't vooruitzicht gestelden prijs bemachtigen.

In het maanlicht dat stroomt over de weide zijn we niet veilig.

En ziehier André Van Vucht's opstel:

E e n N a c h t e l ij k e O v e r v a l.

Het was op een stormachtige, donkere nacht, dat twee mannen zwijgend zich voortspoedden over een drassig weiland. Ze schenen volkomen bekend met het terrein, waarover ze gingen, want zonder aarzeling liepen ze voort en hard klonken hun voetstappen, die de vogels verschrikt deden opvliegen van de takken, waarop ze zich wiegden.

Geen der twee mannen sprak een woord.

„Zwijg alsjeblieft een oogenblik," viel de grootste der twee den ander in de rede, „ik herhaal, dat we een verkeerden nacht voor ons doel hebben uitgekozen. In het maanlicht, dat stroomt over de weiden, zijn we niet veilig; iedereen ziet ons. We hadden onzen tocht moeten uitstellen."

De kleinste der twee mannen zweeg en keek naar een ster, die verschoot in den nacht.

Zwijgend liepen ze verder, huiverend van koude, De scherpe Oostenwind striemde hun verhitte gezichten, waarover zweetdroppels in stralen liepen. De duisternis van den nacht was volkomen en aarzelend zochten ze op den tast hun verderen weg.

„We zullen ons doel zeker bereiken, de nacht is ons gunstig," vervolgde de kleinste der mannen, „geen sterveling waagt zich met dit weer op dit rotsige terrein, dat zelfs bij dag met een wissen dood dreigt."

Plotseling sneed een kreet uit den mond der beide nachtelijke reizigers de stilte. Ze zonken weg in de diepte, doch de grootste der twee had de tegenwoordigheid van geest den kleinste bij den schouder zoover op te heffen, dat zijn hoofd boven het water uitstak.

Gezwind stak hij een lucifer aan en herademde toen hij zag, dat ze in een sloot waren terecht gekomen en gemakkelijk den overkant konden bereiken.

Ze sloegen het stof van hun kleeren en liepen verder, zich schrap zettend tegen den in hevigheid toegenomen storm.

Ze waren blootshoofds; geen hoofddeksel mocht hen belemmeren in het volvoeren van het snoode plan, dat ze beraamd hadden voor dezen nacht.

In de verte teekenden zich de zwiepende boomenkruinen spookachtig af tegen de heldere, strakke vrieslucht.

„Zie ginds die boomen," fluisterde de kleinste der twee mannen, „ze lijken spoken, die niets goeds voorspellen." En hij zette den kraag van zijn dikken duffel hoog op, want de regen viel in stroomen neer.

„Wat maal ik om spoken", snauwde de grootste der twee, het ijs uit zijn bevroren baard plukkende, en hij trok een lang mes uit de scheede en hief het in de hoogte, zoodat het blikkerde in het licht der maan. Het lemmet zag nog rood van het in den voornacht vergoten bloed.

De kleine man, minder ruw van aard, rilde op

het zien van het van bloed druipende en glinsterende staal en trok huiverend den hoed dieper over de oogen.

Plotseling wierp een nachtegaal zijn lied door den stillen sterrennacht.

De groote man vloekte.

„Laat die z'n bek maar houen," gromde hij, „we kunnen hem missen, z'n geschreeuw zal de menschen wekken en ons verraden."

Hij zweeg, trok harder aan zijn pijp en blies de rook in breede slierten voor zich uit.

Hun tocht was nog ver; nog wel een uur loopen scheidde hen van het doel: een eenzame hoeve. Hier woonde de oude, maar rijke boer Krajoet, van wien het gerucht ging, dat hij zijn onmetelijken rijkdom verborgen hield in een geheimzinnige, gemetselde put onder zijn keukenvloer.

„We zullen een oogenblik rust nemen," stelde de grootste der mannen voor en zette zich neer op een bank terzijde van den weg. Hij wierp zijn sigaar ver van zich af, trapte haar uit met zijn voet, terwijl hij zijn rug behaaglijk vleide tegen de leuning van de bank.

De kleine man huiverde; de groote voelde diens arm trillen tegen de zijne.

„Houd op," snauwde hij, „met dat gesidder.

„Als je bang bent, keer terug en laat mij 't werk alleen doen. Ik heb dan het voordeel, dat de buit voor mij alleen is."

Weer trok hij het mes en liet het vlak voor de oogen van zijn kameraad flikkeren, die van angst en schrik ineenkromp.

„Ha," prees de groote, „ik zie, dat de moed herleeft, vooruit weer en recht op ons doel af."

Door allerlei kronkelpaden, die zich door het bosch slingerden, bereikten ze binnen een paar minuten den zoom van het woud.

Hier stond de eenzame hoeve van boer Krajoet.

Deze was in vasten slaap. Bijwijlen zuchtte hij diep en nam een teug van de dampende koffie, die in een groote kom op de beddeplank stond.

De koffie was ijskoud geworden. Het was of de boer een voorgevoel had, dat op dezen nacht een groot gevaar hem dreigde. Daarom nam hij telkens een teug van de zwarte koffie om den slaap uit zijn oogen te weren.

De twee onverlaten waren reeds de hoeve tot op enkele meters afstand genaderd, het geladen pistool in de hand.

De niets kwaad vermoedende Krajoet sliep rustig door en mopperde: „Mijn voorgevoel, dat me dezen nacht een onheil dreigde, heeft me bedrogen; de nacht gaat kalm voorbij."

En terwijl hij rustig doorsliep, hoorde hij naar den storm, die om zijn hoeve raasde en keek in de zwarte duisternis van zijn erf, waarover de maan haar licht stroomen deed.

Boer Krajoet woonde sinds jaren alleen in de hoeve, waarin hij zijn groot fortuin veilig geborgen hield. In de keuken, die hij bewoonde, stonden maar weinig meubels; de overige vertrekken in de hoeve waren leeg, evenals de stallen en hokken, waar vroeger de koeien en varkens verblijf hielden. Maar al het vee had hij van de hand gedaan, hij wilde geen andere zorgen dan die voor zijn geldvoorraad, dien hij veilig ingemetseld wist.

Met de inbrekerswerktuigen, die hun ten dienste stonden, hadden de twee mannen de open deeldeur onhoorbaar geforceerd, na vooraf den hond, die voor zijn hok lag, met een dik touw te hebben gewurgd.

Op de deel was diepe duisternis; alleen viel door de ruiten der hokken het maanlicht verblindend naar binnen.

En in dat licht stond plotseling een man: het was Braikof, een der knechts, Verlamd van schrik bleef deze staan, toen hij in de zwarte duisternis de loopen der twee pistolen als gloeiende dolken op zich gericht zag.

Onmachtig een woord te spreken, zeide hij: „Ik ben de arme knecht Braikof, en zweer u, dat ik u geen overlast zal aandoen, mits ge me de vrijheid teruggeeft, waarop ik recht heb."

Als eenig antwoord stiet de grootste der mannen hem het dolkmes diep in het hart. Het zielloos lichaam plofte ter aarde.

De kleinste der mannen bukte zich, zag den doode in de wild starende oogen en siste: „Geen woord meer, of ge zijt een lijk."

Vol afschuw en haat keek de knecht de mannen na, die zich ijlings naar de keuken begaven.

De oude boer Krajoet, zich niet bewust van het vreeselijke gevaar, dat hem dreigde, nam den laatsten slok uit de nog dampende kom en sliep door.

Onhoorbaar braken de dieven-moordenaars

den vloer op; de eene tegel na de andere viel onhoorbaar en kletterend neer in den hoek, waarin ze geworpen werden.

Toen de keuken één zandvlakte was geworden, gingen ze met hun breede spaden aan het graven, al dieper en dieper, tot de schop van den kleinste stiet op de kluis, die den schat bevatte. Overgelukkig hun doel bereikt te hebben, vielen de twee overlaten elkander om den hals en schreiden van aandoening en geluk.

Maar deze aandoening werd hun noodlottig. Hun snikken was door den ouden man gehoord; deze ontwaakte, overzag met één oogopslag het gansche tooneel, sprong met de veerkracht, zijn jeugd eigen, uit de bedstede, greep het jachtgeweer, trok de haan over.... het vuurwapen ketste.... en met verscheidene kogels als doorzeefd stortten de inbrekers ontzield ter aarde.

De knecht op de deel had het geweervuur gehoord; zonder een oogenblik te aarzelen sprong hij op en stormde moedig de keuken binnen. Onmiddellijk wendde hij zich tot de gevallen slachtoffers en zeide grootmoedig: „Ik doe mijn woord gestand, dat ik u beiden zooeven op de deel gegeven heb: „Ik zal u geen overlast aandoen, gij kunt heengaan." Met een weidsch gebaar wees hij naar de deur.

Verslagen dropen de mannen af, na een laatsten, spijtigen blik te hebben geslagen op de geldkist, die ze moesten achterlaten. De niets vermoedende Krajoet sliep rustig door.

— — — — — — — — — — — —

Het was twaalf uur, het einde van den schooltijd. De opstellen werden den burgemeester ter hand gesteld en met roode hoofden verlieten de leerlingen der hoogste klasse het lokaal. Ze keken zoo ernstig, alsof ze een examen hadden afgelegd, van welke uitslag hun verder leven afhankelijk was. Wie naar zijn meening er weinig van terecht had gebracht, nam de houding van een onverschillige aan en haastte zich naar huis. Maar de knappen, de kopstukken van de klas, staken de hoofden bij elkander en bespraken het door hen bereikte resultaat. Drie meisjes hadden zich bescheiden afgezonderd en stonden onder den kastanjeboom op de speelplaats zacht te praten, maar de vier jongens: André Van Vucht, Louis Knijf, Theo Ram en Gerard van Tongeren stonden midden op de laan elkander de kansen en het recht op den uitgeloofden prijs te betwisten.

De omvang van het opstel was het uitgangspunt van hun bespreking. Maar toen André had meegedeeld, dat zijn opstel ruim tien bladzijden besloeg, besliste Theo Ram onmiddellijk, dat de omvang er niets toe deed en zinspeelde op het bekende kind met het waterhoofd. Louis en Gerard deelden onmiddellijk Theo's meening, omdat ook hun opstel het in lengte niet haalde bij André's pennevrucht.

„Het komt aan op den inhoud natuurlijk," zei Louis. Deze werd nu besproken met het gevolg, dat er spoedig vier kemphanen op de laan waren, die den inhoud van hun opstel met luide

woorden, ondersteund door krasse beweringen en drukke gebaren, verdedigden.

Het felst gingen Theo Ram en André van Vucht elkander te lijf.

Toen de eerste in groote trekken den inhoud van zijn opstel verteld had, beweerde André, dat door hem een sprookje, maar geen „Onzinnig verhaal” geleverd was, terwijl Theo, na kennisneming van den inhoud van André's opstel, wraak nam door uit te roepen: „Noem jij dat een onzinnig verhaal, zooals het de burgemeester bedoelt?

„Neen man, weet je wat jij gemaakt hebt: „een detective-verhaal en niets anders.”

„Maar is het dan niet onzinnig genoeg!” riep André, wiens geloof en vertrouwen in de waarde van het door hem ingeleverde werk aan 't wankelen ging.

„Laat het onzinnig wezen,” gaf Theo toe, „maar het blijft een detectiveverhaal. En bovendien nog een heel slecht.”

Dit vond Gerard van Tongeren ook, maar omdat Louis Knijf André's beste vriend was, wist hij niet, wat hij er van denken of zeggen moest.

Toen André de nutteloosheid inzag van verdere verdediging van zijn pennevrucht, viel hij daarop die van Theo aan.

„Maar jouw opstel is evenmin een onzinnig verhaal, het is een sprookje, niets meer dan een sprookje.”

„Dat is juist 't fijne,” verdedigde Theo; „is een sprookje niet van a tot z, van top tot teen één

stuk onzin? Dieren laat ik er in spreken, stoelen met lachende pooten wegloopen, menschen toover ik om in hagedissen. Kan het onzinniger?”

André van Vucht vreesde, dat Theo gelijk kon hebben en liep mismoedig naar huis.

Het waren dagen van spanning, die nu aanbraken, dagen van spanning voor hen, die zich pretendent waanden naar de overwinningskroon. Ze polsten het schoolhoofd bij herhaling, doch deze bewaarde een geheimzinnig stilzwijgen.

's Avonds sloop André beurtelings om de woning van burgemeester en schoolhoofd, in de hoop hen te kunnen bespieden, als ze confereerden en de gesprekken af te luisteren, die ze voerden.

Maar al deze omzwervingen waren tevergeefs.

En op een van deze avonden botste hij tegen Theo Ram op, die in de duisternis van Burgemeesters venster te luisteren stond. Van schrik stietten beiden een kreet uit, waaraan ze elkander dadelijk herkenden en daar geen van twee den ander iets kon verwijten, zwegen beiden en dropen in verschillende richtingen af.

Maar beiden vonden, dat ze een bespottelijk figuur hadden gemaakt en den volgenden dag op school gingen ze elkaar uit den weg, en vermeden elkanders blik.

De spanning groeide met den dag en vond meermalen uitweg in welgemeende kloppartijen. Deze hadden dan tot schijnbare oorzaak een onbeduidend meeningsverschil over den ouderdom van den brievengaarder, de grootte van de

zon, de nuttigheid van den ekster of iets dergelijks.

En het waren altijd de pretendenten, die onderling slaags raakten.

Tot op een morgen de spanning brak door de mededeeling van den burgemeester, dat door het schoolhoofd en hem zonder eenige aarzeling den prijs was toegekend aan het opstel, geschreven door: „André Van Vucht," en getiteld: „Een Nachtelijke Overval."

De burgemeester zette zich op den hoogen stoel en beloofde den leerlingen wat prettige minuten, als ze luisteren wilden naar André's pennevrucht, die hij zou voorlezen.

Theo Ram scheen geen behoefte te hebben aan die aangekondigde, plezierige minuten, want hij sloeg zijn atlas open en scheen aandachtig en belangstellend, het hoofd tusschen de handen, gansch Azië te bestudeeren.

De burgemeester brak onder het lezen telkens in een schaterend lachen los, evenals het schoolhoofd en de meeste leerlingen, maar Theo Ram versleet ze allen voor idioten, die geen juist begrip van „een onzinnig verhaal" hadden.

Dien dag en nog verscheidene dagen later was wederom den naam van „André de Zonderling" op de lippen van alle dorpelingen.

Het wereldberoemde werk: „Alleen op de Wereld" zou voortaan zijn lievelingsboek zijn.

HOOFDSTUK IX

De kastelein zit met de handen in het haar en André werpt een vernietigenden blik op Gerard van Tongeren. André maakt toekomstplannen en wenscht niet als een zoutzak op een paard te zitten. Wederom sensatie in het dorp, doch een bevredigend slot met spekpannekoeken.

Een half uur buiten het dorp stond, omgeven door een bosch met breede lanen, het buiten van de familie van Schuilenburg. De onderhoorigen van deze adellijke familie, dat waren dus de menschen, die huur en pacht voor hun huis en hun land betaalden, spraken altijd heel eerbiedig van het kasteel.

De koetsier van de familie, Giellissen geheeten, was vroeger cavallerist geweest en had zich na zijn diensttijd enkele maanden uitsluitend gewijd aan de paardendressuur. Want, hoe vreedzaam en landelijk de streek daar ook was, onhandelbare paarden kwamen er ook voor. Heinde en ver ging de roep over Giellissens dresseerkunst, die nimmer faalde. André kende hem wel; een enkele maal reed hij gezeten op een der paarden, die de familie tot hun beschikking had, over de dorpslaan. Maar omdat, die paarden afgedresseerd en dus mak waren, had hij nimmer iets van 's mans befaamde kunst gezien. Tot de gelegenheid kwam den man in

zijn fort te bewonderen. De herbergier Ketsing, die er ook vee en een tweetal paarden op na hield, had een jongen vos gekocht van een boer, die uren ver weg woonde. Het was een jong dier en volgens kenners een pracht-exemplaar. Het liep in de weide langs het riviertje tusschen de koeien in, met wie hij vreedzaam graasde. Maar, toen hij oud en sterk genoeg was, om werkzaamheden te verrichten, bleek zijn vreedzame aard ver te zoeken. Het verzette zich tegen iederen dwang, dien men het oplegde, sloeg zijn achterpooten nijdig uit of richtte zich in zijn volle lengte op en sperde den grooten bek met de geweldige, breede tanden wijd open.

Toen ze hem een keer met groote moeite voor een licht wagentje hadden gespannen en met hun drieën hem in toom trachtten te houden, steigerde hij zoo wild tusschen de boomen van het lichte vehikel, dat al het tuig als rag vaneen scheurde.

De angstige mannen herademden, toen ze het onbedwingbare dier weer in zijn stal hadden teruggebracht.

De kastelein zat met de handen in het haar en dacht aan zijn lieve duitjes. Maar hij dacht tevens aan Giellissen, den vermaarden dresseur, en dus stapte hij op een morgen in zijn Zondagsche pak naar het buiten van de familie van Schuilenburg.

Hij vroeg en kreeg den baron te spreken, vertelde dezen van het onbedwingbare paard, dat hij gekocht had, en van den strop, dien hij

zich hiermede op den hals had gehaald. De welwillende baron beloofde zijn koetsier den volgenden dag tegen vier uur te zullen zenden.

En met dit nieuws kwam de kastelein in het dorp terug.

Wie zijn huis en zijn werk verlaten kon, was den volgenden middag op de laan of op 't plein voor de herberg.

Men wilde den pikeur, den modernen cowboy, in actie zien.

André stond popelend van ongeduld tusschen de menigte in.

Dat zou wat anders worden dan zijn gefantaseerde rit op den leeuw!

De pikeur verscheen: de broek in de hooge rijlaarzen, waaraan de sporen schitterden, het buigzame rottinkje in de rechterhand. De kastelein liep hem tegemoet en samen verdwenen ze in het achterhuis, waarin de stal was. Het publiek buiten, niet gewoon aan sensationeele gebeurtenissen, bewaarde een angstig stilzwijgen.

Wat kon er niet gaan gebeuren! De ruiter afgeworpen; deze lag daar kreunend en kermend op de steenen van de laan, terwijl het ontembare dier, wild geworden door den opgelegden dwang, zijn kop te pletter liep tegen een der beukeboomen. Zoo of ongeveer zoo was aller angstige gedachtengang, die plotseling afgebroken werd op het zien van paard en berijder. Een ondeelbaar oogenblik bleef de vos, de lucht opsnuivend door zijn wijde neusgaten, onbeweeglijk staan, als overlegde hij, wat hem te doen stond.

Als een standbeeld van rust zat daar de pikeur.

Maar angst huiverde door de toeschouwers.

Dan wierp plotseling het dier, dat zijn plan beraamd scheen te hebben, de achterpooten in de hoogte en draaide als een tol op zijn voorbeenen in het rond.

Het publiek verbleekte en onderdrukte angstkreten klonken.

Maar de berijder hield de teugels, en glimlachte. Zooals een ongetemd kind al harder schreeuwt en woester slaat met armen en beenen, als het bemerkt zijn zin niet te kunnen krijgen, zoo deed ook het paard. Beurtelings steigerende op zijn voor- en achterpooten, trachtte hij den berijder af te werpen, doch tevergeefs. Zijn gansche lichaam trilde, terwijl hij met korte stooten den warmen adem blies uit zijn wijd geopende neusgaten, en geluiden uitstootte als van een getergd dier.

„Ik kan 't niet langer aanzien", zuchtte het grootmoedertje Sanders en haastte zich weg op haar bevende beenen. En onder de toeschouwers heerschte een angstige opwinding.

Plotseling richtte de berijder zich op, plantte de beide sporen in de sidderende flanken van het dier, dat steigerend voortschoot langs de gillend baanmakende toeschouwers. De laan ging het op in een hoekige zigzaglijn en de hoefijzers sloegen vuurvonken uit de harde straatsteenen.

Ademloos zagen de menschen den ruiter en het paard na, dat in steeds regelmatiger wordende lijn pijlsnel voortschoot, tot beiden om

een kromming van den weg uit het gezicht verdwenen.

Toen kwam er ontspanning onder het publiek en uit aller monden klonken uitroepen van prijzende bewondering voor de prestaties van dien man. Alleen André zweeg; hij stond op een afstand van de menschen, de laan in te kijken in stomme bewondering over wat hij gezien had. O, kon hij worden als die man: Pikeur-cowboy.

Minuten verliepen en daar van paard noch berijder een spoor te ontdekken viel, groeide de vrees, dat den kranigen pikeur een ongeluk was overkomen. En deze nieuwe angst verstomde opnieuw het publiek, dat daar stond uit te zien in dezelfde richting.

Maar zie, zie, daar waren ze weer, eerst vaag zichtbaar als een wazig omlijnd iets, doch allengskens teekenden zich paard en bereider scherp af tegen het boomengroen.

Verlossende kreten van: „Ze komen, ze komen,' klonken langs de haag van toeschouwers, die zich ter zijde van de laan hadden geschaard, en een oogenblik later schoot het met schuim overdekte dier pijlsnel langs de nu juichende dorpsmenschen.

Het paard had zijn beheerscher gevonden. Na enkele minuten sprong deze af en geleide het van zweet druipende en met schuimvlokken als geteekende dier naar den stal terug.

Zijn taak was voor dien middag geëindigd en toen hij langs de menschen ging, terug naar

de buitenplaats, zwegen allen van onbegrensde bewondering. Er was een groot man, een bijzonder man, er was een held op het dorp geweest, een reus, een titan. En André wenschte als hij te zijn. Toen de pikeur uit het gezicht was verdwenen, raakten de tongen los, en in groepjes, die zich gevormd hadden, werd het wonder van dressuur besproken. Zoo diep was André onder den indruk, dat hij aanvankelijk geen deel nam aan het discours; hij hoorde amper wat dan deze dan die jongen te berde bracht. Voor zijn starende oogen rees telkens op het beeld van den geduchten ruiter, die in sterk bewustzijn van zijn machtige heerscherskracht het dier zijn wil had opgelegd.

Het ging een enkelen jongen, zooals het veel menschen vergaat, die na de emotie te hebben doorleefd van een bijzonder gebeuren, dit op een lager plan terugbrengen.

„Och, als je dat dresseeren maar eenmaal kent," meende Gerard van Tongeren, „is het natuurlijk geen kunst meer." André schrikte op uit zijn gepeins en keek den opmerker vernietigend aan.

Dit zag Theo Ram, die Gerard bijsprong, zeggende: „'t Is er natuurlijk net mee als met 'n leeuwentemmer. Je kunt leeuwen temmen of je kunt het niet. Heel eenvoudig."

André kookte en schamperde: „Zoo kun je een onzinnig verhaal schrijven of je kunt het niet; dat is ook eenvoudig. Maar je hebt lui, die meenen zoo'n verhaal te kunnen maken, en

dan met een sprookje op de proppen komen."

De jongens, die noch Gerard noch André durfden bijvallen, gnuifden en hoopten op een venijnig handgemeen.

Maar zoover kwam het niet. André had spijt van zijn hatelijken uitval, die veel op zelfverheerlijking leek.

Hij stak Gerard de hand toe.

„Zoo heb ik het niet gemeend," verontschuldigde hij zich en liep naar huis. De verbaasde jongens keken den zonderling verbijsterd na.

Thuisgekomen uitte André geheel zijn bewondering en vereering in de meest geestdriftige woorden en besloot met de verzekering, dat hij worden wilde als die man: een ruiter, die op de groote internationale wedrennen de beroemde jockey's den prijs zou betwisten, een pikeur, wereldberoemd om zijn onvergelijkelijke paardendressuur.

Ze hoorden hem thuis glimlachend aan; ze kenden hem wel, hun zonderlingen jongen, die niet voor den eersten keer toekomstplannen maakte.

Toen op dien Oudejaarsavond Manus in den toren opgesloten was geweest en Doris een paar dagen later de onderstelling had gemaakt, dat menigeen in Manus' geval met den strafrechter zou hebben kennis gemaakt, was dadelijk in André's hoofd het voornemen gerijpt advocaat te worden.

Advocaat! Dit leek hem pas een heerlijke roeping. Een ongelukkige, een gestruikelde te

verdedigen. Als hij alleen was, stelde hij een volledig pleidooi op, ten gunste van Manus.

Toen zijn opstel met den eersten prijs was bekroond, voedde hij de vurige hoop eenmaal een beroemd schrijver te worden. Boeken schrijven, die door honderden, door duizenden met ontroering zouden gelezen worden. Meermalen moest hij om zijn eigen toekomstplannen lachen, die zich nog al eens wijzigden. Hij herinnerde zich nog heel goed, dat hij als kleine jongen, na de zwemlessen van den smid, nu zijn vader, met zoo'n verblijdend resultaat gevolgd te hebben, zich den titel van wereldkampioen zwemmer zag toegekend. Ook had hij rijk kunnen worden, schatrijk, millionair zelfs, als zijn ouders hem maar dadelijk hadden meegegeven aan den baron en de barones von Gluck. Ja zelfs als koehoeder zou hij zich onderscheiden hebben; wie had ooit een koe met zoo'n volkomen overgave gehoed als hij?

Toen hij genezen was van zijn zware ziekte en voor het eerst onder den bloeienden kastanjeboom zat voor de smederij, was het plan in hem gerijpt dokter te worden. Schoone roeping! De pijnlijke trekken om den mond van den armen lijder te verzachten tot een glimlach, die niet meer hopen durfden te bemoedigen, licht te brengen in de woningen, waar droeve duisternis heerschte.

Maar, al waren al die ontworpen en gekoesterde plannen telkens als rook vervlogen, zijn voornemen pikeur te worden, paarden-dresseur,

stond thans onherroepelijk vast. Dit vak was iets voor hem; daar was moed voor noodig, behendigheid en durf. En iederen keer, als hij gezien werd op zoo'n schijnbaar ontembaar dier, zou een menigte hem zwijgend of met luide ovaties huldigen.

Hij moest beginnen met paard te leeren rijden. Ja, nou kon hij wel aan den eersten den besten boer, die zijn paard liet beslaan aan de smederij, vragen, of hij er eens op mocht zitten en een eind wegrijden. Maar, dit leidde tot niets. Dan zat hij, net als al die boerenjongens, na een tijdje als een zoutzak op dien hobbelenden paardenrug. Hij moest het goed leeren, in de perfectie.

En op den eersten, vrijen Zaterdagmiddag liep hij naar het buiten van de familie van Schuilenburg, trof den koetsier-pikeur aan in de stallen en deelde hem enthousiast het doel van zijn bezoek mee.

„Dus ik moet je leeren paardrijden," meende pikeur Giellissen te moeten vaststellen.

André knikte bevestigend.

„All right," zei Giellissen, „kom maar mee."

Verbaasd, onthutst zelfs, liep André hem na. Dat het zoo ineens voor elkaar was. Dit overtrof zijn stoutste verwachtingen.

Voor de staldeur bleef de pikeur staan; zijn oogen schenen den omtrek af te zoeken.

„Hij kijkt zeker uit of hij den baron niet ziet," meende André, „die mag het natuurlijk niet weten."

En ook hij keek spioneerend om zich heen.
„Ik zie 'm niet," fluisterde Gielissen.
„Ik ook niet," zei André zacht.
„Zou ie weggeloopen zijn?" vroeg de pikeur.
„Weggeloopen," mompelde André binnensmonds en keek Giellissen met stomme verbazing aan.
„Wien bedoel je, Giellissen?"
„Wie ik bedoel, je paard natuurlijk."
„M'n paard, Giellissen, maar ik heb geen paard."
De pikeur brak in schaterend lachen los.
„Jij bent een grappige potmosch, André Van Vucht. Komt hier zonder paard om paardrijden te leeren. Als ik dat kunstje verstond, was ik knapper dan een heksenmeester. Paardrijden zonder paard, laat naar je kijken, André Van Vucht."
André vond, dat hij een mal figuur sloeg en was met zijn positie danig verlegen. Zijn gevoel voor humor redde hem uit de pijnlijke situatie.
„Kom mee," beval hij, trok den pikeur aan een jasmouw met zich voort, plaatste zich voor de stallen, zijn linkerarm beschreef een kwartcirkel in de lucht, die de zes paardenkoppen beschreef en hij riep: „Zoek er maar een uit, Giellissen, maar de beste." Dat vond de pikeur zoo'n geniale oplossing van het moeilijkste aller vraagstukken — hoe zonder paard paardrijden te leeren — dat hij bij hoog en bij laag verzekerde, dat hij André Van Vucht's wensch zou vervullen, al zou hij hem de kunst moeten

leeren op den bok van vrouw Lovink, die in de buurt woonde. Maar leeren zou hij het hem." Hij trok André mee naar den hoek van het tuighuis, waar een bank stond, en ze gingen zitten.
Nadenkend zwegen ze beiden; de pikeur keek naar den grond, André naar de paarden, die met hun donkere oogen naar hem schenen te kijken.
„Ik heb 't!" riep Giellissen, zich oprichtende eensklaps en André met stralende oogen aanziende, „de oplossing ligt voor de hand. Jij staat in een goed blaadje bij jouw baron, dat weet de heele wereld. Vraag aan hem of je een van zijn paarden mag hebben?"
„Cadeau?"
De pikeur lachte. „Als je daar kans toe ziet, zit je voor goed in het zadel. Ik zou echter beginnen er een van hem te leenen."
André trok een gezicht, dat twijfel uitdrukte.
„Ik verwed m'n kop er op, dat je 't gedaan krijgt," hield Giellissen vol, maar sprong op hetzelfde oogenblik van de bank en ging in een eerbiedige houding staan.
Zijn baron stond plotseling in de open deur.
Met één sprong was André naast hem, even eerbiedig.
De groote heer naderde glimlachend, bleef op korten afstand van beiden staan, nam André van het hoofd tot de voeten op en zei: „Heb je een tweeden staljongen erbij genomen, Giellissen, of lijkt hij je beter geschikt voor palfrenier?"

„Baron, hij.... hij komt voor wat anders.”

„Zoo, voor wat anders?” vroeg de baron licht verbaasd.

De pikeur gaf André een por in den rug, die een aanmoediging tot spreken beteekende.

„Was ie mijn baron maar,” dacht André, „dan zou ik wel durven.” Maar omdat het zijn baron niet was, zweeg hij en keek den koetsier om hulp vragend aan. Deze wierp een boozen en verstoorden blik op den sollicitant-paardrijder en begon onwillig het doel uiteen te zetten van André's bezoek.

Nadenkend, met gefronst hoofd, maar een glimlach om den mond, hoorde de baron naar Giellissen's verhaal, dat den man meer inspanning kostte dan hij ooit bij het dresseeren van het meest onhandelbare paard aan den dag had gelegd. Onafgebroken hield André zijn oogen op het gelaat van den baron gevestigd, van wiens antwoord de vervulling van zijn vurigen wensch afhankelijk was. Hij trachtte van het gezicht den indruk af te lezen, dien Giellissen's verhaal daarop achterliet, doch zag alleen den onveranderlijken glimlach, waaraan hij geen bepaalde beteekenis wist te geven.

De koetsier had uitgesproken, de beslissing moest vallen.

De lange baron boog zich een weinig tot André over, keek hem een oogenblik scherp aan en zei toen: „André Van Vucht, ben jij van plan m'n heele paardenstal in rep en roer te brengen?”

André schrok van de onverwachte vraag,

waarvoor hij, naar hij meende, geen enkele reden had gegeven, en keek weer hulpzoekend naar den koetsier. Doch deze, beter geschikt om weerbarstige paarden te temmen dan een redevoering af te steken tegen zijn hoogen heer, al keek die ook vriendelijk-glimlachend, trok zijn rooden zakdoek te voorschijn, want hij was ineens erg verkouden.

„André Van Vucht, heb jij destijds niet het gansche dorp in rep en roer gebracht, dat de krant er vol van stond? Heb jij niet de weergasche brutaliteit uitgehaald op den leeuw te klimmen voor het kasteel van je eigen baron? En durf je bij mij, bij een jouw vreemden baron met het verzoek te komen om een van zijn paarden....”

De baron zweeg en André boog het hoofd onder dezen stortvloed van verwijten. Voor het eerst in zijn leven stond hij daar volkomen bedremmeld.

En Giellissen, die gruwelijken spijt had van zijn bemoeiïngen, wenschte den heelen André Van Vucht hartgrondig naar de maan.

„Giellissen!”

„Jawel, baron.”

De oud-militair stond ineens kaarsrecht in de positie, en André richtte het hoofd weer op.

„Giellissen, wat zou je denken van Jimmy?”

„Vraag excuus, baron, ik.... ik.... begrijp....”

„Of is Itam voor het doel beter geschikt?”

Ineens begreep Giellissen en hem viel een loodzwaar pak van het hart. Hij had met zijn

bemoeienis niet den toorn van den baron opgewekt. Ten derde male gaf hij André, die van de luttele woorden van 't gesprek niets begrepen had, een por in den rug, die zóó hard aankwam, dat André een pijnlijk „au" uitstiet.

„Stommeling, bedank den baron dan," viel Giellissen uit, en toen begreep André.

„Baron, baron!" juichte hij, en meer kon hij niet zeggen.

Maar dat behoefde ook niet, de baron zelf genoot van zijn blijdschap en zei: „André Van Vucht, ik heb dikwijls van jou gehoord. Jouw baron heeft meermalen over je gesproken en ook de burgemeester. En waar je op zoo'n goeden voet met deze twee heeren staat, mag ik niet achterblijven om jou een genoegen te doen. Je mag leeren paardrijden en je krijgt een leermeester, zooals er geen tweede op de wereld is."

Giellissen bloosde.

Baron van Schuilenburg klopte André, wiens oogen straalden, wiens gansche lichaam meeleefde in zijn overgroote vreugde, op den schouder en zei dreigend: „Pas op, André Van Vucht, als je mijn naam ooit noemt in een nieuw Onzinnig Verhaal."

André dacht aan den burgemeester, die zijn opstel natuurlijk had laten lezen. De baron wendde zich tot den koetsier en zei: „Nou, Giellissen, je regelt de zaak maar; ik hoop, dat je een dankbaren leerling aan 'm hebt." En de heer van Schuilenburg liep heen.

Toen hij uit beider gezicht was, wreef Giellissen zich in de handen.

„Dat hebben we d'r weergaasch goed afgebracht, André van Vucht. Een oogenblik dacht ik, daar barst de bom, maar 't liep alles goed af. Ik geloof, dat jij bij niemand in de wereld kwaad kunt doen; enfin, ze noemen je ook niet voor niets de zonderling. Ja, van dat klimmen op den leeuw dat was een waagstuk. 'n Baron blijft 'n baron, André van Vucht. En dat van Manus, den strooper, is ook geen peulschilletje geweest. Als je toch den burgemeester tegen je had gehad! 't Jonge, 't jonge! Maar dat mijn baron ook zoo ineens op je hand is! Och ja, de groote heeren trekken altijd aan één lijn. Sta je bij den een in de pas, zit je zoo maar bij den ander aan tafel."

„Ja, en op zijn paard," vulde André aan.

De koetsier lachte en zei: „Zoo is dat."

André bracht het gesprek op de rijlessen en herinnerde den koetsier er aan, dat hij iederen dag naar school moest en alleen Zaterdags vrij was.

„Je had op geen gunstiger oogenblik kunnen komen," vertelde Giellissen. „De familie gaat overmorgen voor drie weken naar Duitschland. Je kunt iederen middag na schooltijd komen en Zaterdags den heelen dag."

„Giellissen, zul je er met niemand over spreken?"

Verbaasd keek den koetsier hem aan.

„Mag je niet voor je ouders?"

„Natuurlijk wel, maar ze weten er niets van, dat ik hier naar toe ben gegaan. Als niemand het weet, dat jij me paard leert rijden, Giellissen, dan kom ik op een dag het dorp in galoppeeren en ze komen allemaal naar buiten geloopen, om naar me te kijken, net als naar jou, Giellissen."

André's oogen schitterden van de te oogsten hulde en ovaties.

„Ik zwijg als het graf" beloofde Giellissen.

Ineens benauwde André de gedachte, hoe hij iederen dag huis en dorp zou kunnen verlaten, zonder achterdocht op te wekken bij vader en moeder. Maar met de scherpzinnigheid, die hem eigen was, had hij gauw een afdoend middel gevonden.

„Giellissen, je hebt vier kinderen, die naar school gaan. Kunnen die allemaal goed leeren?"

Die vraag heeft een bedoeling, dacht de koetsier en wantrouwend vroeg hij: „Wat bedoel je eigenlijk?"

„Ja.... och....," haperde André.

„Nou, voor den dag ermee", drong Giellissen ongeduldig aan.

„Ja, als er nou één bij is, die minder goed kan leeren, dan kan ik thuis zeggen, dat ik iederen dag naar je toe moet om.... om.... les te geven."

„Dat is dus", riep Giellissen hard, alsof hij erg kwaad was, „dat is dus met ronde woorden gezegd: „Jij wou, dat er een stommerik onder mijn kinderen was."

„Pappa, pappa" riep eensklaps een kinderstem en een blozend, grappig jongetje van een jaar of zes kwam het huis ingeloopen.

„Ha, kom maar hier, mijn lieve jongen", en Giellissen, breidde zijn armen uit en ving het ventje er in op.

„Dit is ie, André, dien je zoekt, een eerste stommerd. Joopie, kijk je vader eens goed aan. Mooi zoo, en zeg me nou eens na: „Joopie Giellissen is een stommerd".

Zijn guitig gezichtje dicht tegen zijn vader aan, riep zijn fijn stemmetje: „Joopie Giellissen is een stommerd."

André was ontroerd en haastte zich te zeggen:

„Ik heb het zoo niet bedoeld, Giellissen."

En toen deze in André's oogen tranen zag, zei hij, André's hand grijpende: „Jij liegt er thuis voor mijn part maar op los, zoo veel je wilt, André Van Vucht, ik zal je wel helpen liegen en morgen na schooltijd krijg jij je eerste rijles."

Het is enkele weken later en Zaterdagmiddag. De torenklok heeft juist het uur van vier geslagen en over de laan gaan de moegewerkte huttekerels huiswaarts.

De Zondagsrust gaat in.

André's vader staat onder den kastanjeboom voor de smidse in zijn gestreken overhemd, waarvan hij de mouwen heeft opgeslagen.

Als het eentonig geklots der traag zich bewegende voetstappen der huttemannen over de steenen van de laan zich niet meer hooren laat,

is het stil op het dorp, zoo stil, dat het gebulk van een koe in een verre weide klinkt als een verstoring van de dorpsvrede.

Over den breeden zandweg, die de bosschen scheidt, stappen de twee paarden, Jimmy en Itam van baron van Schuilenburg, bereden door Giellissen en André.

Bij het boschje achter den tuin van André's huis houden ze de paarden in. André stijgt af.

„Het is half vijf", fluistert de man, en reikt André zijn horloge toe.

„Blijf hier tien minuten, een kwartier wachten en doe dan naar onze afspraak."

Dan rijdt hij na een zwijgenden groet verder.

André streelt Itam den slanken hals en fluistert: „Nou gaat het gebeuren, Itam, we zullen ons best doen, nietwaar, wat zullen ze naar ons kijken, denk je ook niet?"

En vader en moeder, Itam, die weten niet, wat ze zien, ze zullen je klontjes geven, lief dier."

André slaat beide handen om den kop van zijn zwijgenden vriend en kijkt hem in de donkere oogen, die zacht zijn van vriendschap en trouw. Ja, André en Itam zijn oprechte vrienden geworden.

Plotseling schrikt André op; er is eensklaps leven in het dorp gekomen, kreten klinken, gedraaf van voetstappen dringt tot hem door.

Ha, Giellissen is in actie, hij wekt het dorp op uit zijn rust, hij trekt de menschen naar de laan, dat die vol wordt van nieuwsgierigen, als hij zijn intocht zal doen, hij, André van Vucht.

Hij kijkt op 't horloge.

„'t Is tijd, Itam, 't is tijd."

André wipt in den zadel en als wist het dier reeds den wensch van zijn meester, schiet het pijlsnel vooruit. Het mulle zand stuift op onder zijn snel voortschietende beenen.

„Toe maar, Itam, toe maar!"

En een minuut later vliegt Itam voort over de laan en kletterend klinken de ijzers op de straatsteenen.

„Zie, ginds komt weer een ruiter, wie zal 't wezen?"

„'t Is de baron van Schuilenburg!"

„Op zij, kinders, opzij!"

En de kinderen, die zich op de laan hadden gewaagd, schaarden zich in de haag van menschen, die op het veilige zandpad te kijken stonden.

„Wie is toch de ruiter daar ginds in de verte?" vroegen ze aan Giellissen, die op den trappelenden Jimmy op 't dorpsplein rust hield.

De pikeur haalde de schouders op en antwoordde: „Wie 't is, weet ik niet, maar te drommel, die kan rijden, dat zie ik zoo."

„Het is de baron van Schuilenburg!" schreeuwde een jongen, trotsch op zijn ontdekking, de burgemeester staat voor zijn huis en neemt den hoed af."

Giellissen fronste de wenkbrauwen en bromde: „De baron! Dat is leelijk; hij zal denken, dat ik hier demonstraties geef. Dat 's leelijk voor me, heel leelijk."

Duidelijk klonk het gekletter der hoefijzers op de steenen, en vaster teekende zich de omtrek van den ravenzwarten Itam af voor de starende oogen der menschen langs de laan en op het plein, doch het hoofd van den berijder bleef onzichtbaar achter den breeden nek van het dier.

Voor de smidswoning stond André's moeder en ook zij staarde naar het aanrennende dier en haar oogen trachtten eveneens vergeefs den ruiter te herkennen.

Maar deze had langs den nek van Itam zijn moeder gezien.

Hij hield de teugels in, al vaster en vaster, tot hij op het langzaam voortstappende dier moeder naderde. Maar die kon hem nog niet zien, omdat zijn hoofd voor haar blik verborgen was aan de andere zijde van den nek.

Plotseling sprong André af en trok het paard aan de teugels met zich mee naar moeder, die onbeweeglijk bleef staan in starre verbijstering.

Maar als ze zijn stem hoorde, die juichend riep: „Moeder, Moeder!" sloot ze haar grooten jongen in de armen en riep zijn naam en sprak allerlei verwarde woorden, omdat ze er niets van begreep, niets van begreep.

Maar de menschen, die langs de laan en op het plein stonden, hadden gezien en begrepen, en als brak er plotseling een oproer los, vlogen ze in groepen en drommen, op de smidswoning toe, allen schreeuwende dien èènen naam: „André, André!"

Maar deze wipte weer in den zadel en Itam

rende de laan over op Jimmy toe, die nog altijd op het plein stond voor de herberg.

De menschen juichten, de jongens schreeuwden, maar André zei niets; doch toen hij zijn vader zag, riep hij, zwaaiende met een arm een driewerf: „Vader!" over de schare van juichende menschen.

Hij kwam op 't plein; Giellissen drukte hem zwijgend de hand en toen renden Itam en Jimmy naast elkander weer de laan door en even geheimzinnig als ze gekomen waren, verdwenen ze achter de kromming van de laan in de verte.

Nu werd de smid met vragen bestormd, die hij geen van alle kon beantwoorden.

„Ik begrijp er ook niets van, ik begrijp er ook niets van", was alles wat de smid kon antwoorden en hij liep naar moeder, die nog altijd voor de smidswoning stond.

„Moeder", en vaders stem klonk ontroerd, „moeder, wat is er nu weer gebeurd met onzen jongen?"

„Ik weet het zoo min als jij", was moeders antwoord. „Kom maar mee het huis in. We zullen maar geduldig op zijn komst wachten."

Maar vader en moeder waren omstuwd door nieuwsgierigen, voor ze in hun woning waren. Die wilden weten, wat er aan de hand was; uit hun mond de verklaring vernemen van het wonder, dat hun jongen als met één slag in een volleerd ruiter had omgetooverd. En velen wantrouwden den smid en diens vrouw, niettegen-

staande hun herhaalde verzekering, dat ook zij er niets van begrepen.

„Hij heeft natuurlijk onder één hoedje met den pikeur gespeeld", meende de timmerman.

„Wat ie gemakkelijk klaar kon spelen, nu de familie van Schuilenburg uit het dorp is", verklaarde de kruidenier nader.

„En als de familie er achter komt", mompelde de kleermaker „kan die Giellissen z'n biezen wel pakken."

Dit zei de kleermaker heel zachtjes tot een paar mannen, die dicht bij hem stonden.

Er waren toch nog lieden op het dorp, die jaloersch waren op de successen van den zonderlingen André. Maar ze bleven allen wachtten op zijn komst; hun nieuwsgierigheid moest bevredigd worden.

Aller oogen tuurden over de laan in gespannen aandacht; ieder oogenblik konden ze hem verwachten, want een uur was bijna verstreken. Maar de laan was en bleef leeg, zoover hun starende blik reikte.

„Waar de jongen toch blijft", zuchtte moeder, die ongerust werd, „hij kon toch allang terug wezen."

Als hem maar geen ongeluk is overkomen, dat paard is zoo vurig en hij zoo overmoedig."

Een schreeuw klinkt op uit de op elkaar geschoolde menigte, een schreeuw uit een jongensmond: „André, André, daar is hij, hij staat voor 't kamerraam! André, André!"

Voor 't raam der voorkamer lacht glunder het

gezicht van den zonderlingen jongen, die over den achterweg de woning heeft bereikt. Een ieder dringt door de open deur naar binnen, alsof de smidswoning nu van hen allen is. In een ondeelbaar oogenblik is de kamer eivol van schreeuwende en juichende menschen; hooren en zien vergaat, maar moeder houdt André's beide handen zwijgend vast alsof ze bang is, dat hij weer zal wegloopen.

„Stilte", buldert Manus, „laat André toch aan 't woord." Hij tilt den jongen in de hoogte en zet hem op zijn schouder. „Stilte! André zal ons alles vertellen."

En boven op den schouder van den sterken Manus verhaalt André, hoe hij ruiter geworden is.

En als haar nieuwsgierigheid bevredigd is, barst de menigte los in luide ovaties.

Dan pakt Manus den jongen in zijn geweldige handen beet, tilt hem hoog boven zijn hoofd en schreeuwt:

„Lang leve onze André, lang leve André, de Zonderling!"

„Hoera, Hoera!" schreeuwen allen, maar moeder kijkt zwijgend op naar het stralende gezicht van haar jongen en er blinken tranen in haar oogen.

Vrouw Welkers staat naast moeder en met trillende stem zegt ze: „Vrouw Zelke, zeg aan André, dat hij straks bij me komt, jk ga wéér pannekoeken met spek voor hem bakken."

Einde

NASCHRIFT

Voor de lezers, die gaarne weten willen, hoe het André, den Zonderling, verder gegaan is in het leven.

De twee baronnen en de dorpsburgemeester hebben zich blijvend voor hem geïnteresseerd en thans oefent de held van dit boek de doktersprACTIJK uit op een mooi dorp in Gelderland.

Een der illusies van zijn jeugd is vervuld.

INHOUD

Pag.

Hoofdstuk I. André wordt uitbesteed. Een middagdutje in de regenton. Een benauwde haan en een dito kip. Een drama, dat André hevig ontroert. 17

Hoofdstuk II. André hoort de schooljuffrouw de krijgsartikelen opzeggen; zijn eerste teekening bezorgt hem straf. 's Middags steekt hij zijn vinger op en deserteert. Vrouw Welkers is woedend op den smid 29

Hoofdstuk III. André maakt zijn eersten vijand. Waarom hij zijn lei op Arie's hoofd stuk slaat en de hulp inroept van vrouw Welkers 40

Hoofdstuk IV. André rijdt op een leeuw en vader, moeder en Doris vluchten op het dak van de smederij. Hij is in groote vreeze in den kasteeltoren te worden opgesloten 53

Hoofdstuk V. André doet dienst als koehoeder en jaagt Jantje van vrouw Vròom de stuipen op het lijf. Hij maakt kennis met Manus, den strooper, en brengt het gansche dorp in rep en roer 74

Hoofdstuk VI. Een avond van angst en spanning. André begeeft zich naar het huis van den veldwachter en steelt een sleutel. Waarom Manus, de strooper, André's hoofd tusschen zijn handen houdt 96

Hoofdstuk VII. Een hoofdstuk, dat erg romantisch lijkt, maar het niet is. André verschijnt voor de rechters. Het dorp krijgt hoog bezoek en vrouw

Welkers gluurt om den hoek van haar huis. Waarom de kleermaker uit zijn humeur is en vrouw Welkers de pannekoekspan in beide handen hoog boven haar hoofd houdt. 112

Hoofdstuk VIII. Een hoofdstuk van bloed, van lijken en zwarte koffie. André botst tegen Theo Ram op en de burgemeester beklimt den hoogen stoel . . 127

Hoofdstuk IX. De kastelein zit met de handen in het haar en André werpt een vernietigenden blik op Gerard van Tongeren. Andre maakt toekomstplannen en wenscht niet als een zoutzak op een paard te zitten. Wederom sensatie in het dorp, doch een bevredigend slot met spekpannekoeken 150